

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14
Pe o lună . 2,40

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 2
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să înapo-
lază.

Grandiloquentă și apucături.

Arad, 27 Ianuarie.

Valda: Ești un geniu sfânt,
ești un Bărnățiu!

A. C. Popoviciu (răspunde):
O, ești un Șaguna!

Amândoi: Pentru ce nu aplau-
dați domnilor studenți? Sunteți
niste cinci! Trădătorilor.

(Vezi raportul de ieri dela ser-
bările „României June”.)

În mintea noastră se reconstitue în întregime această scenă petrecută în seara de adio, după serbările „României June”. Suntem doar atât de obicinuiți cu ea, la adunările populare, la banchete, la toate întrunirile noastre, unde prezidează de atâta vreme un singur stăpân absolut și altceva nimic: *M. Sa Grandiloquentă*, frivola, păcătoasa grandiloquentă.

Parcă vedem cunoscuta scenă. D. Vajda deoparte, d. Popovici de alta. Unul, cu patos unguresc: ești un geniu sfânt! — altul, cu o belimbroacă conștiință: ești un Șaguna! — iar, respirat pe la mese, publicul, studenții, cari nu mai pot primi astfel de exhibiții, cari înțeleg un singur lucru: serbările societății lor nu pot fi altceva decât un prilej de contemplații serene asupra culturii naționale și asupra rolului lor pentru promovarea ei.

Ce vreți? Sunt și ei „trădători” plictisiți de platitudinile de până acum.

Parcă o vedem: D. Vajda se indignază că doi studenți își sulesc distrați mustața, gândindu-se la adunarea populară din satul lor, îi apostrofează cu multă amărăciune, le spune pe nume cu toată im-

pertinența... „sincerității” lui, iar d. Popovici, contrariat, îl apără pe năbădăiosul său discipol, îl „explică” și-i bate pe umăr pe băieți: ce sunt ei, vinovați că le-a sicut... capul „trădătoarea” Tribună? Puțin mai trebuia și serbările „României June” se terminau cu o strașnică pâruială națională. Trebuie să mulțumim însă studenților că au știut să-și păstreze calmul necesar în fața tuturor... motivelor pe care le aveau. Ei au dovedit că sunt europeni în toată puterea cuvântului. Cel mult se vor fi înroșit de rușine când profesorul *Urban Jarnic* a părăsit sala.

Cum spunem, parcă vedem această scenă și ne mai încearcă încă odată scârba chiar și a banalului ei. Dacă totuși o înregistrăm, o facem pentru că... în titlul articolului sunt două substantive. E vorba și de *apucăturile* fruntașilor noștri.

Se știe că oamenii grupați în jurul ziarului nostru au mărturisit totdeauna adevărul că ei sunt îndrumați în acțiunea lor de principiile generației tinere, care simte necesitatea să sdrobească ruginitul nostru sistem politic de până acum. Vântul cald al culturii naționale și al civilizației, care a bătut peste noi în ultimul deceniu și a inspirat și mișcarea noastră, era firesc să topească mai întâi rugina sufletelor tinere. Așa a și fost. Toți acei cari scriu acest ziar și-l hrănesc cu roadele sbuciumărilor lor, sunt oameni crescuți în noul spirit național.

Se înțelege, când am afirmat acest adevăr nu ne-am gândit să facem un catastrofal celor cari n'au trecut peste treizeci de ani și sunt în tabăra noastră, pe cum n'am simțit necesitatea unui consentiment

din partea tuturor oamenilor noștri tineri de ani. Noi am spus ce-am știut și a fost constatat de lumea întreagă, judecând și după puterea reprezentativă a individualităților.

Ce au făcut însă nobilii noștri „autorizați” în fața acestei afirmații primejdioase? Unii își vor fi vopsit părul, vor fi dat busna în atelierile dantiștilor, grijind să-și tundă mustățile la vreme, iar alții, incontestabil mai inteligenți, au făcut statistica membrilor din comitet: câți sunt peste și câți sub patruzeci de ani, dezvoltând în aceeași vreme o febrilă activitate pentru câștigarea centrelor studentești. Așa, bărbierii frumoși, dichisiți și cu câte o aderență studentească în buzunar s'au postat, sfidându-ne, în fața noastră:—

— Ce vreți trădătorilor? Sunteți voi reprezentanții generației tinere?

Ne-am fi plecat și ne-am pleca adânc în fața acestei argumentații, dacă nu ne-am da seama de supremul ei ridicol și dacă nu am vedea cum răsare de departe din ea, *apucătura*. Pentru că, mă rog, astăzi când lumea judecă științificește, după oarecare norme bine stabilite, cine se pretează la astfel de întortocheri? Cine poate spune, astăzi, că Alexandri nu a fost expresia generației lui, deși e știut că „bonjuriștii” au fost atât de puțini la început. Cine poate tăgădui că chiar „autorizații” noștri nu sunt un balast național rămas pe urma unei mari generații? Nu. Nu în chipul acesta se justifică sau se explică anumite curente cari nu pot răsări decât pe urma unor mari frământări colective. În acțiunea pornită prin coloanele ziarului nostru, ori ce om trebuie să vadă, sau cel puțin să

Flori de toamnă.

I.

Nețărnutul dor de pace,
De largul bolții aurite,
Din zare dornic se desface
In șoapte tainice, sfiite.

Suspina zării înlăcrămate
De tremurarea doinei stinse,
Pe-aripi de vânturi, legănate,
Se cern sclipiri de lună, ninse...

De dragul unui vis de vară
Suspina tristele izvoare
Și codrul tainic se 'nfiară
De dorul zilelor cu soare.

II.

Se lasă ceața 'n pale,
Poteca-i pustie
Și codruși cerne'n vale
Podoaba ruginită.

S'a dus bogata vară
Cu farmecile firii
Și lunca se 'nfiară
De jalea pustirii.

Pe deal, tremurătoare,
Se sting doiniri de buciun
Și sufletul ne doare
D'atâta tainic obucium.

III.

Pustietatea zărilor cernite
Cu jalea ei în suflet ne încap.
E-atât fior în tremurul de ape
Și din adânc vin glasuri ostenite.

Se duc în stoluri frunze 'ngălbenite
De-un vânt pribeag cernute 'ngălbenite
Și codru-i trist, o sfântă 'nfiară
Il prinde-acum în zile 'ntroenite.

Se stinge 'n zări de plumb un glas de buciun,
Un plâns duios al unui dus de-o vreme,
Domol, domol, de parcă tot se teme
Săși cânte 'necet pornirea lui de zbuicium.

1911.

I. N. Pârvulescu.

Flori albe...

De C. Spiridonescu.

Flori albe, ghiocci și crisanteme...
Ghiocci răsar sfioși, când se înfiripă și un vis de primăvară, crisantemele aruncă ultima pată de lumină a unui vis ce moare...

Ambele trăesc, cât trăește un vis... Petalele lor se desfac ușor, răspândind mireasma nebănuite...

Ca o rază de lumină fulgeră prin decoruri de verdeață ghiocelul invoalat și ca ultimele scântei a unui soare ce moare, fărâmate în mii de petale, se sting crisantemele...

De-alungul văii, un norod întreg, răsar și înprăstie mireasma pe văi, neștiute de nimeni... Se desfac crinii, și rămân până toamna târziu, scâu-

teiază micșunele, fulgeră trandafirii prin umbre, mărgăritare de rouă adun lăcrămișoarele în cupa lor, o salbă minunată închipuesc narcisile înghirlandate...

Flori albe, voi, evocați o iubire și de multe ori un catafalce...

Mănile palide, cari v'au îngrijit, v'au împrumutat ceva din frăgezimea și paloarea lor!...

Răsăriți, revărsați valuri de lumină, vă priudeți la butoniera celui, ce vă cred veșnic frumoase, aruncați o scântie de stea pribeagă în părul unei fecioare, deschideți luminșuri, pictați decoruri și în urmă ca într'un gest de adio, vă desprindeți dela butoniera înamoratului cavalier, albiți cărarea vă cerneti peste banca unde și-au jurat credință doi îndrăgostiți, asemenea unui giulgiu așternut peste visul de iubire...

Infloriți pe rind, vă desfaceți petalele luminoase de nu îndrăznește soarele să vă sărute, împărțiți cu dărnicie ficărei undă de vânt mireasmă, v'aplecați spre pământ ca într'o pornire pătimașă de iubire și în urmă vă stringeți odată, ca să sporiti jalea morții și să pară mai înșelătoare raza de soare și visul de strălucire, ce'l urzeai, plângând ghiocel, la umbra bătrînului stejar.

Flori albe, voi păstrați ceva din frăgezimea visului de fecioară...

Flori gingașe, flori străbătătoare și de doliu...

De încumunați fruntea unui geniu slăvit, aveți ceva din strălucirea unei diademe de stele culose de o mână mălastră, și atunci vă împletiti cu verdele stejarului, care a simbolizat totdeauna eucerirea culmilor... Semănați atunci plâpândelor flori, ce cresc nemângăiate de mână omenească pe culmile învecinate cu cerul și pe care numai

bănuiască, un mare curent politic care în scurtă vreme va trebui să se generalizeze biruitor asupra întregului nostru neam.

Apucături ca cele din Viena nu sunt menite decât să inducă lumea în eroare prin crearea de aparențe, iar aparențele se pierd ca bășicile de săpun în fața adevărului întreg. Ori cum te-ai runde și te-ai sulemenii, cartea de botez îți spune când te-ai născut.

Pentru ce s'au mai ostenit, deci, la Viena dnl A. C. Popoviciu și A. Vajda? Pentru ce au mai risipit atâta putere de grandiloquentă și apucături? Să ne strice nouă? Poate că ne-au sricat, însă adevărul nu-l pot nimici și ei au rămas pecetluiti cu un gest urât.

Ne închipuim că marele Eminescu, care odinioară făcea parte din „România Jună”, va fi venit zilele trecute la Viena, din celelalte lumi. Ochii lui frumoși și triști se vor fi întunecat privind spectacolul în care s'au dat acești doi domni și va fi simțit atunci adânc îndureratul nostru poet necesitatea să se mai coboare încă odată, pentru o clipă, în pieritoarea haină de lut, nu pentru altceva, dar să mai scrie o satiră. Acești „bulgăroși” și „grecofeii” îi ofereau subiectul cu multă dărnicie. Unul — Șaguna, celălalt — geniul sfânt — Bărnuțiu.

D. Bocu la Kristóffy. În articolul „O declarație” publicat de d. Sever Bocu în numărul 9 al „Tribunei” s'a strecurat o greșală de tipar, pe care numai acum am observat-o.

D. Bocu a fost la Ex. Sa d. Kristóffy nu la 11 Ianuarie n., ci la 10 Ianuarie, cum se învederează și din interviewul iscălit de d. Kristóffy.

Noul ministru al României în Rusia. Din Tarscoie-Selo se anunță: Marți, fostul ministru plenipotențiar al României, D. Rosetti-Soleseu, a înmănat țarului Nicolae scrisorile de rechemare; în același timp noul ministru d. C. Nanu a prezentat scrisorile sale de acreditare.

De împodobiți un catafale, strălucirea voastră e aceeași... Doliul ce vă înrănează, nu vă întunecă. Vă împlețiți cu pânză de doliu; rourate cum v'a desprins din sat, pare că plângeți pe cel plecat, iar soarele trimite o rază piezișă, închipuind o apoteozare a morții...

Un nimb de raze pare fiecare floare.

Dar, câte drame nenorocite, câte tablouri de ale mizeriei, câte chipuri înrudite ce nu pot purta povara amintirii, câte aspecte de ale durerii mute, fără glas, nu evocă acele flori albe, împărțite de mâni delicate, palide, la fiecă răscrucă...

Străzile inundă de lume, iar florile acelea, ca într'un sbor de fulgi pribegi, roșese din coșul florăresei improvizate se prind de butoniera celor ce și plimbă eleganța...

Un val de lumină se revarsă cu miile de flori, o ploaie de raze se cerne dintr'un soare ce n'a luminat până atunci și pentru o clipă avem iluzia a se pierde în tonuri de lumină întunecatul tablou al mizeriei...

Flori albe, florile durerii...

Apropiata demisie a ministrului de externe. Se anunță din Viena: Conte Ioan Pallavicini, ministrul plenipotențiar al monarhiei la Constantinopol a sosit azi la Viena. Se svonește că contele Aehrenthal se va retrage în mod provizoriu, însăreînându-se pentru durata bolii lui contele Pallavicini cu conducerea resortului de externe. Măne, Duminecă, monarhul va primi în audiență pe contele Pallavicini și tot Duminecă va primi în audiență și pe contele Khuen-Héderváry, șeful cabinetului ungar.

Ziarul *Union* din Praga are informația, că demisia contelui Aehrenthal va urma în zilele cele mai apropiate. Succesorul lui interinmal va fi marchizul de Braquehem, fost ministru de comerț al Austriei.

Eclipsa definitivă a astrului politiceii panmaghiare e un fenomen care departe de a întuneca, va avea darul să însenineze orizontul politic al monarhiei.

Ce e naționalismul?

— Scrisoarea unui preot. —

Au primit următoarea scrisoare:

Onorată Redacțiune!

Sunt om bătrân. Am văzut multe vremuri. Dela Șaguna până la Dr. Radu. Câți oameni tot atâtea păreri și concepții despre „naționalism”. Nu mult am să trăesc. Dar aș vrea să mor ca adevărat naționalist. Dlor, vă rog luminați-mă, căci m'am zăpăcit cu totul? Care este adevăratul naționalism? Acela care se face la gazetă, care se probagă la adunări, ori acela pe care'l fac fruntașii noștri cu fapta, la ei acasă?

Am fost pasiviști. Sub haina pasivității am văzut mulți fruntași de ai noștri de pe la sate făcându-și trebșoarele, când cu candidatul guvernamental, când cu cel opoziționist.

Acum, de când suntem activiști, avem altă haină. E... votul universal. Sub această haină sprijinește d. Dr. Marșieu la St.-Ana pe deputatul guvernamental, d. Dr. St. C. Pop la Arad pe kossuthistul Barabás, iar d. Dr. A. Vlad la Deva pe justhristul Barcsay. Ce să zic apoi de d. Dr.

Voi, ați cernut în ziua aceea lumini de vis, ați deschis noi mirajuri de ale speranței, ați amintit un vers uitat dintr'un poem ce cântă iubirea, ați făcut pe trubadurul înamorat să-și desprindă chitara din cui... Ca urmăriți de o vedenie, don juanii de stradă cântau pe fericita florăreasă, mândră de povara ei, întârziu mai mult la alesul florei, numărau petalele, sorbian mirezmele și mai mult în schimbul privirii galeșe și arzătoare, cu un gest august, aruncau un ban de argint...

Cavalerii trăiau un vis de iubire...

Cei ce au uitat ce înseamnă parfumul unei flori și fulgerarea unei priviri de femece, treceau nepăsători, socotind ce au dat...

Parfumul acela vag trezia amintiri, lega inimii și cu jale mă întreb, câți or fi oare, cari au gândit cât va înveseli banul de argint inima săracilor, cari vor putea aprinde în ziua de Crăciun candelă dela icoană, vor împărți daruri la copii și nu vor ști ce clipă anume din viața lor trăesc... cei însuflețiți de un ideal, vă caută, vă desrobesc, deși împletește din voi cununa...

Vajda-Voevod, care la Năsăud a dat lozincea că să nu se pună contra-candidat lui Ciocan Iános, pentru că deputații naționaliști au lipsă de el, când vreau să esopereze ceva dela guvern?

Cum să ne purtăm dar noi cei mici dela sate? Să urmăm exemplul fruntașilor?

Iată bunăoară în apropierea noastră avem un orașel: Buteni. Are 3500 locuitori. Români 90 proc. Domnii unguri și jidani din localitate au o casină. La această casină sunt membri și intelectuali noștri români din Buteni. Ba d. Dr. Aurel Grozda — cred că ați auzit de el, e avocat în Buteni — este și membru în comitetul casinei. Și ține mult la aceasta cinste. Umblă regulat, toată seara, acolo și stă la taifas, cu „domnii”. Iar ca prietinia să fie și mai mare îi invită și la câte o cină bună. Se înțelege, merge și el la dânsii, când e invitat. N'am observat nici un fel de antagonism sau chiar separatism național. Trăiesc în legături intime și frățești.

Dar eu văd că la adunări d. Dr. Aurel Grozda ție vorbiri fulgerătoare, despre naționalism curat, despre cinstea și demnitatea națională, despre jertfa curată pe altarul națiunii. Noi ne și însuflețim de vorbele frumoase ale dânsului și ne silim să ne purtăm astfel.

Ca urmare a însuflețirii drept că unii din poporeni mei au fost trași la judecată pentru transgresiuni. Un coleg vecin s'a trezit cu congrua retrasă. Au suferit toți cu resignare.

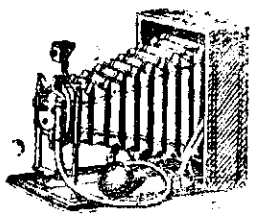
De mine calea ca valea, zicea colegul cu congrua, eu sunt obișnuit, cu postitul, dar ce o fi de sârmanul Dr. A. Grozda? Dacă mie, pentru că am dus 40 voturi pentru Dr. Lucaciu, mi-s'a retras 1400 cor. congruă, dânsul, care răgușise la urmă după vorbirile însuflețitoare sigur și-a perdut doar chiar jumătate din venitele advocațiale. O fi, am reflectat eu, cu gândul involuntar la imunitatea, ce o poate tinde, aureola de membri în comitetul casinelor ungurești, unui luptător național desinteresat.

S'a întâmplat însă că un creștin al meu s'a dus la Buteni, tocmai când era mare cină... internațională la d. Dr. Grozda. A doua zi vine la mine și zice:

— Apoi părinte cum e asta? Fruntașii noștri ne țin vorbiri, ca să nu ne mestecăm cu străinii, și eu văzui aseară că domnul Aurel trăiește foarte bine cu „domnii” din Buteni?

Toți erau la el. Să sărutau ca frații. Bageamă s'au luat alte hotăriri în comitetul național, dar nouă încă nu ni le-a publicat domnul Aurel.

Am zâmbit cu durere și l'am luat cu alte vorbe pe creștin. Imi era rușine, căci zău, dle redactor nici eu singur nu știu cum stăm azi, cu naționalismul?

Cumpărare ocazională de puști de vânat!

Lancaster, cu cheie 16 fl., Grener-lacat englezesc, cocoș automat 22 fl., Puști americane, țevă cu aruncarea patroanelor folosite 12 fl., Hemmerles, 2 țevi, modernă 35 fl., *Drilling*, *Browning* de 16 calib., Krupp ejector, cu țevi de oțel, etc. precum și garnituri complete Hamerles-Drilling, Springer și Kierner, *revolvere*, *pistoale* se află în preț ieftin la

Prăvălia de puști de vânat: **RADÓ**, Budapest, IV. r., Egyetem-tér 5.

Articole de sport, binocle, Zeiss-, Görz- aparate fotografice. Face schimb de diferite părți de puști și aparate de fotografiat.

Pentru aceea vă rog, de aici din singurătatea mea, luminați-mă cum să mă port, ca să mă pot numi naționalist adevărat?

Avem un notar ungar de 3 ani în sat. Eu n'am fost nici odată la el. Ba, că pe vremea alegerilor tare mă poftea la cină. Am refuzat. Și e tare supărat, căci... tot satul a votat cu candidatul naționalist.

Tare aș dori să-mi spună d. Dr. Grozda că oare n'ar fi bine să mă înfrățesc și eu cu d. notar? Suntem doar numai 3 intelectuali în sat; el, învățătorul și eu. Cine știe, dacă prin prietinie nu l'aș face și pe el să voteze pe viitor cu noi? Și ar vedea și satul exemplu de bună armonie?!...

Aștept răspuns. Așa-e și pe alte locuri?

Un preot de pe Rovine.

Nota Redacției. *Dragă părinte, sf. Ta să știi despre cei cari „predică apă și beau vin”. Naționalismul adevărat este acela al sfinției Tale. Muncște numai mai departe, luptă pentru izbânda idealului nostru național, jertfește-te și nu te gânde că dacă unii dintre așa zișii noștri conducători politici cu doi bani în trei pungă, naționalismul sf. Tale ar suferi ceva, ori nu ar fi împiedecat să aducă roade. Nu, părinte! Nu acei cari strigă și se bat în piept pe la adunări sunt adevărații naționaliști, ci sf. Ta și semenii sf. Tale, muncitori stăruitori și fără nume. Domnul Aurel?... Va mci declama el și mai departe și se va pupa cu ungunii, până ce ne va reuși să formăm o opinie publică conștientă, care să-l determine: ori-ori.*

Situația politică.

Două discursuri. — Reformele militare. — Votul universal. — Amenințări cu alegeri nouă.

Arad, 27 Ianuarie.

În sfârșit, după un șir de ședințe lipsite aproape de interes, ieri au răsunit în Camera deputaților două discursuri, cari dau prilej la multe discuții și combinații.

Expirând armistițiul încheiat între guvernul contelei *Khuen-Héderváry* și partidele opoziționiste ungurești, ambele părți și-au recăștigat deplina libertate de acțiune. Se sfârșește acum și discuția apropriației și, deodată cu reluarea discuției reformelor militare, opoziția va relua și obstrucția. Este, deci, firesc dacă guvernul încearcă să ajungă la o nouă înțelegere pașnică cu opoziția. Discursurile de ieri, rostite unul de contele *Andrássy*, celalalt de ministrul de finanțe *Lukács*, servesc amândouă acest scop. Câtă vreme contele *Andrássy* așteaptă ca guvernul să facă concesii, ministrul de finanțe adresează acelaș apel — opoziției.

E prea învederat unde bat aceste două discursuri: să se facă concesii imprumutate; să cedeze și guvernul, să cedeze și opoziția — și pacea e realizată. Prețul păcii, însă, firește ar fi escamotarea votului universal și votarea reformelor militare.

Contele *Andrássy* n'a făcut nici ieri taină din faptul că este dușman al votului universal. Și este dușman atât de înversunat, încât ar vota și reformele militare în forma actuală, dacă, în schimb, s'ar lua dela ordinea zilei chestiunea votului universal.

Stăruind asupra necesității de-a se spori contingentul de recruți, între moti-

vele invocate în sprijinul acestei necesități a pus, la loc de frunte, chestiunea orientală. Astăzi, spunea contele *Andrássy*, conflictul din Orient este încă local. Se poate, însă, întâmpla foarte ușor ca primăvara să aducă noi complicații grave. Monarhia noastră trebuie să fie, deci, gata pentru ori ce eventualități. Interese mai înalte cer, așa dară, introducerea nouilor reforme militare. Guvernul are, în consecință, datoria să nu îngreuneze opoziției votarea lor.

Guvernamentalii, firește, au primit expunerile aceste ale contelei *Andrássy* cu aplauze. Dar ele ascund o adâncă perfidie la adresa noastră a popoarelor nemaghiare și izvoresc din dorul de a vedea toate aceste popoare contopite în marea națiune maghiară. Căci ce vrea, oare, contele *Andrássy* prin apelul său? Guvernul să îngăduie câteva concesii naționale cari să satisfacă vanitatea națională ungurească și să creeze noi mijloace de maghiarizare.

Dacă situația politică externă este, într-adevăr, atât de gravă cum o prezintă contele *Andrássy*, datoria guvernului ar fi să prezinte un proiect de reforme militare, al căror ascuțis să nu fie îndreptat nici împotriva popoarelor nemaghiare. Situația politică externă nu este îngăduit să fie exploatată împotriva majorității popoarelor indigene, pentru că cu cât mai gravă e această situație, cu atât mai mulțumiți trebuie să fie toți cetățenii...

Unde ne sunt deputații români cari să expună în Camera punctul de vedere românesc și să protesteze împotriva perfidei contelei *Andrássy*?

Tendința contelei *Andrássy* a fost și de data aceasta cea veche: escamotarea votului universal. Adresându-se, anume partidului justhist, în sânul cărora se află mai mulți aderenți ai reformei electorale, i-a rugat să cumpănească bine lucrurile și să nu stăruie cu prea mare îndărătnicie pentru votul universal, căci sfârșitul ar putea să fie: votarea reformelor militare fără concesii naționale și fără realizarea votului universal.

Se pornește, deci, acum o nouă intrigă împotriva acestei reforme electorale, făgăduite în programul alor două guverne: făgăduite prin două mesagii de tron.

Ministrul de finanțe *Lukács*, răspunzând contelei *Andrássy*, a făcut și el, în numele guvernului, (reservând contelei *Khuen-Héderváry* să facă declarații mai pozitive) că guvernul dorește înțelegerea pașnică cu opoziția.

„Dar, a adăogat numai decît, guvernul, dacă e nevoie și dacă e silit, nu va șovăi să ia lupta împotriva obstrucției. Obstrucția e violență, la care trebuie să se răspundă cu violență. La nevoie, deci, guvernul nu va șovăi nici să apeleze la națiune.”

Amenințarea aceasta cu alegeri nouă n'a făcut, însă, impresie adâncă în cercurile opoziționiste.

Ședință furtunoasă în Camera.

Discursurile de ieri au dat prilej la discuții furtunoase în ședința de azi a camerei, în cadrele discuției la apropierea. Discuțiile s'au dus în jurul chestiunii votului universal.

Primul orator *Giesswein Sándor* începe cu declarația că cea mai urgentă chestie care își așteap-

tă rezolvirea este chestiunea votului universal, egal și secret.

Contele *Batthyányi* răspunde apoi contelei *Andrássy*, acuzându-l că vrea să izoleze partidul justhist. Ridică împotriva lui și acuza că în chestia reformei electorale contele *Andrássy* n'a observat întotdeauna o atitudine de sinceritate (sg. mot). Declară apoi că partidul justhist va lupta cu cea mai extremă energie pentru introducerea votului universal, învingând toate uneltirile dușmanilor acestui vot.

Discursul contelei *Batthyányi* a fost des întrerupt de vociferări și apostrofări, venite când dintr-o parte, când din alta.

Când se ridică contele *Andrássy* pentru a răspunde contelei *Apponyi*, opoziția justhistă nu vrea să-l asculte. Toți dau cu pumnii în mese.

Ordinea se restabilește și contele *Andrássy* protestează împotriva înviniții că ar vrea să izoleze partidul justhist.

O învățătură din prânziurile episcopoești.

Raporturile oficiale dintre autoritățile confesionale, civile și militare se îndulceau, din vechime, prin prânzuri diplomatice, cum se numtau mesele ce se dau reciproc de șefii autorităților, cari aveau menirea să demonstreze bunetele relațiilor sociale dintre autorități.

Antanta aceasta cordilă dintre autorități era odinioară bine văzută de obștea românească.

În timpul din urmă însă, s'a dat un colorit politic acestor prânzuri și de atunci nu mai sunt bine văzute, pentru că obștea vedea în ele prejudecarea politicii militante.

Căci iată ce s'a întâmplat și la prânzul mai recent dela reședința episcopiei gr.-catolice din Oradea-mare. Cangrena din Biharia, politicianismul de contrabandă, prinde ocazia de a face declarații politice despre o înfrățire în stilul politicii *Tiszaiszte*, care nu recunoaște îndreptățirea existenței partidului național. — acesta este sensul toastului cu care răspunde prefectul *Miskolczy* la fi-nețele din toastul Preasfințitului episcop *Radu* și în ființa de față a membrilor comitetului național.

Presă maghiară, lacomă de acest soi de înfrățiri gratuite, face caz de înfrățire româno-maghiară din prânzul episcopesc, ca cei de sus să ia act de bunăvoință, iar cei de jos pildă de înfrățire dela mai marii lor.

Am tăiat în tendința aceasta a ziarelor maghiare, ca să o infirmăm — și în sus și în jos — și ne-a succes a tăia firele.

Întreagă presa românească s'a ocupat cu chestiunea și unanim au fost respinse tendințele politice cari se sătășlesc în reședințele episcopoești prin prânziurile diplomatice, iar ziarele ungurești au amuțit.

Nimeni nu se îndoește de sentimentele românești ale părintelui episcop *Radu*, doar ne este în proaspătă memorie toastul lui din Blaj, toast care a adus alături întărirea celor mici. Am și declarat în discuțiunea despre acest celebru prânz, că nu'l punem în categoria celor pierdute, dar n'am putut lăsa să se slăbească prin toastul din Oradea-mare ceea ce s'a întărit prin toastul dela Blaj și, prin prezenta membrilor din comitetul național, să se dea sancțiunea politicii de înfrățire din Bihor.

Bine înțeles, noi ținem la sfințenia casei părintelui episcop *Radu* și la curățenia personală a moravurilor oaspeților săi. Fără a atinge, deci, aceste corzi ale vieții din reședința episcopescă, am întrebuințat în sens metaforic cuvântul *bahanalic*, gândindu-ne la o *bahanalie* politică, la împreună prânzuiră politică a celor mai eterogene elemente, cum sunt soviniștii din Bihor, părintele *Mangra* și membrii comitetului național. Chiar dacă nu se făcea politică la cea masă, gruparea aceasta rămânea ceva grotesc.

Învățătura e, să țină Preasfinții episcopi cont de sentimentul public, atât de agitat astăzi și să prevină notele discordante ce se pot ivi prin mesele lor, până la alte vremuri mai bune, dar să vor mai veni cândva pentru noi.

Aceasta le-o cere opinia publică unanim și pastorul cel bun trebuie să și pună sufletul pentru oile sale. Fie ei păstorii cei buni cari aduc aceasta jertfă pentru credincioșii lor, — dacă se poate considera aceasta cu jertfă.

Banditismele „Românului”

Ziarul „Românul” în numărul său de azi săvârșește un adevărat atentat criminal împotriva mea. Înainte de a face orice pas pentru retorsiunea acestei mișelii

somez pe d. Vasile Goldiș
directorul ziarului „Românul”

să-mi extradeze numele autorului. Ar fi culmea mișeliei omenеști, de care nu-mi vine să acuz ziarul care reprezintă oficial comitetul partidului nostru național, să admită un simplu delict comun în coloanele sale și să-l dosească pe autorul lui mișel la spatele unui culegător-tipograf. Aceste sunt simple banditisme neadmise între oameni civilizați. Viața publică și chiar privată a oricărui om public, este discutabilă, dar astfel de atacuri se iscălesc. L-am atacat și eu pe d. Vasile Goldiș, dar atacul mi-l'am iscălit, gata să iau în orice moment răspunderea pentru el. Ziarul autorizat mă atacă acum a doua oară în chipul acesta mișelesc sub anonim. Cititorii își aduc aminte că de luni de zile mă tot amenința d. Vajda cu un dosar, pe care însă, spunea că nu vrea să-l publice, căci — mă cruță. Știu și aceea, că motive nu i-am dat ca să mă cruțe. Acum trebuie să presupun că acesta ieste „dosarul” și că autorul lui este d. Dr. Alexandru de Vajda-Voevod. Mărturisesc însă că nu-l țin capabil de-o astfel de mișelie. Mai este un domn, care de vre-o doi ani de zile se îndeletnicește cu ocupația asta, de a scormoni în viața mea și a altora după „acte” și „dovezi”. Domnul acesta stă însă în umbră. Umblă, pe sate, în dreapta în stânga, unde crede că poate găsi o „dovadă” de înainte de 10—15—20 de ani. Cât mă privește nu-i tăgăduiesc dreptul acesta. E mai mult aceasta o chestie de demnitate personală, pe care și-o înțelege fiecare cum vrea ori, cum poate. Acesta este iubitul meu naș: d. Dr. Ioan Suciu. Nu-l cred însă nici pe dânsul capabil de lașitatea faptelor sale. Și nu mă îndoiesc, că dacă într'adevăr unul dintre acești domni, pe care sunt în drept să-i bănuiesc, ar fi autorul articolului de azi, vor grăbi să-mi stea în față, pentru orice reparație îmi voi alege, pe calea armelor, ori pe calea judecătoreiei. Căci va admite toată lumea că mă aflu în imposibilitate să supun unei discuții publice acuzații, relativ la actele vieții private, dovezi și mărturii, acuzații justițiabile la tribunale, ori la juriu de onoare.

Și până atunci însă țin, pentru clarificarea opiniei publice cinștite și pentru demascarea mișeliei din capul locului să constat:

1. Am supus toate actele vieții mele private și publice unui juriu de onoare, care s'a întrunit în ziua de 29 Aprilie 1910 sub președinția d-lui Andrei Bârsanu, președintele „Asociațiunii” și acest juriu, înaintea căruia am avut de acuzator pe d. Dr. Ioan Suciu, mi-a dat cvalificațiunea deplină a onoarei și corectității mele personale.

În urma acestui verdict d. Dr. Victor Bontescu, care s'a făcut atunci acuzatorul meu, în chestia alegerii din Rittberg și Cocota acuzații reeditate acum de „Românul” — și-a retractat acuzele și și-a exprimat regrete. Acum se reeditează comedia din nou, socotind că o să o reiau dela început.

2. În chestia infamiilor cu datorii și cu daraveri bănești, daraveri pe cari le poate avea fiecare, somez și provoc pe oricine ar avea vre-o pretenziune justă împotriva mea să se anunțe. Căci eu nu mă știu în nici un obligament, nici moral nici material, față de nimenea în lume. Vom merge apoi la judecătoreie, dar nu cu d. Hălmăgian, ci cu cel cu pricina și sentințele judecătorești vor fi dovezi în acest ordin împotriva mea.

3. Am mai avut parte de un astfel de atac mișelesc din partea ziarului autorizat, care m'a silit să-mi cer reparație la tribunalul din Oradea-mare. Ziarul oficial al comitetului național mi-a extradat drept autor al mișeliei pe un culegător-tipograf cu numele Hălmăgian, redactor responsabil al „Românului”. Cazul e fără precedent în moravurile presei noastre cinștite. Viața privată și familiară n'a fost de când există presa românească dată pradă oamenilor de paie, cari n'au ce pierde. În procesul intentat de mine înainte cu 7 luni, n'am putut obține nici până azi termen de dezbateri, căci advocații „Românului” au uzat de toate tertipurile advocătești, pentru a amâna mereu dezbateri. Se pare deci a fi un sistem la mijloc, inaugurat de d. Goldiș, pentru atentate premeditate la onoare și viața adversarilor.

Din motivele sus înșirăte pe cari cred că le va admite orice om cinștit, eu îl somez în publicitate pe d. Goldiș să-mi extradeze pe autorul mișeliei patronată de d-sa. În caz contrat declar că îl fac responsabil pentru acest atac pe d. Vasile Goldiș.

Arad, 27 Ianuarie.

Sever Bocu.

Improprietărea țăranilor în România.

București. 12 (25) Ianuarie.

În Camera deputaților guvernul a depus un proiect de lege despre răscumpărarea proprietăților de mână moartă.

D. Ion Lahovary, ministru de domenii, a fost primit Marți seara în audiență de cătră M. S. Regele. Căruia I-a supus spre semnare mesajul pentru depunerea proiectului de lege relativ la vânzarea bunurilor de mână moartă.

Ca bunuri de mână moartă sunt considerate, prin actualul proiect, nu numai moșiile lăuate prin legate diverselor instituții de binefacere, ci și bunurile județene și comunale.

Despre moșiile aparținând soc. de asigurare n'a fost un moment vorba să fie considerate ca bunuri de mână moartă.

Cele peste 800.000 pogoane vânzându-se la săteni, se va înproprietări un număr de peste 80.000 capi de familie.

Dispozițiile principale ale acestui proiect sunt:

— Toate moșiile, afară de păduri, care sunt proprietăți ale persoanelor juridice, cu caracter de utilitate publică. (Așezăminte publice, Eforia spitalelor civile, Așezămintele Brâncovenesti, Eforia sfântului Spiridon, Spitalurile, Azilurile, Bisericile, Comunele, Județele etc) trec în proprietatea statului în următoarele condițiuni:

Pentru moșiile asupra cărora zisele așezăminte nu au în prezent decât nuda proprietate, legea de față se va publica în momentul când se va stinge dreptul uzufructurilor.

Toate moșiile trecute în proprietatea Statului se vor parcea cât mai în grabă, spre a se vinde în loturi la țăranii români cultivatori de pământ, sub condițiunile și în modul ce se arată mai jos.

Moșiile se vor împărți în modul următor:

Trei din patru părți, se vor vinde în loturi mici de 5 hectare (putând câteva să fie ceva mai mari sau mai mici, după împrejurări), iar a patra parte se va vinde în loturi mari de 10, 15 și 25 ha.; în regiunea dealurilor și a munților vor putea fi în mod excepțional și câteva loturi de 3 hectare.

Moșiile mai mici de 400 ha., nu se vor vinde decât în loturi mici.

Nimeni nu va putea lua, nici direct, nici prin persoane interpușe mai mult de 25 hectare.

AVIZ.

Abonații cari nu și-au reînnoit încă abonamentul sunt rugați prin aceasta să binevoiască a-l reînnoi cât de curînd ca să nu fim siliți a le sista expedarea ziarului. Restanțierii sunt rugați să plătească și restanța de abonament.

Adm. „Tribunei”.

Scrisori din București.

Străinii despre vânzătorii noștri. — Degenerații și obscenii. — „Cobzarul” la Paris. — O importanță invenție.

București, 11 Ianuarie.

Poate niciodată n'am simțit o jale mai adâncă, gândindu-mă la partea, pe care ne-a hărăzit-o nouă soartea, decât atunci când, la Galați, în fața monumentului lui Eminescu, am ascultat corul cântând: La arme.

Auzi, departe strigă slabii
Și asupriții cătră voi,
E glasul mândrei Basarabii
Ajunsă 'n zilele de apoi...

Cântecul răsună așa de mișcător, și te cutremura la gândul că ești așa de aproape de pământul sfânt, pe care aroașii dela Orhei își plâng nenorocul. Acolo e întuneric și jale. Acolo se face târgul cel mai rușinos de suflete. De acolo nu vine nici un semn de trezire la viață luată de fiii acestui popor pentru mântuirea sufletelor lor. Ce vine, vine ca o respingătoare milă dela străinul fără de suflet. Și vestile cari vin, vin prin mijlocirea străinilor, și de cele mai multe ori nu aduc nimic ce ne-ar face să nădăjduim.

Nicăiri mai mult ca aici luda nu și-a găsit mai mulți adepți. Aici sunt Madanii și Puricichevicii — antiporii dela Nistru ai celor cari, la Tisa, merg pe aceleași cărări.

Ziarul „L'Avenir” al lui Burtzew publică un articol, în care este prins cât se poate de bine caracterul vânzătorului de neam.

*

„Sunt pe lume, scrie numitul ziar, ființe degenerate, cari au pierdut ori ce simț moral, dar cari trupește rămân viguroase multă vreme. Așa este cazul lui Puricichevici, deputat basarabean în Dumă”.

Continuând a vorbi despre cel ce s'a ridicat în contra înființării de școli românești în Basarabia, revoltând prin cinismul său pe reprezentanții triburilor sălbatice din Caucaz, ziarul scrie:

„El nu e om fără carte. Are chiar studii universitare. Dar aceasta nu-l împiedecă să vorbească în Dumă o limbă de prin locuri ce nu se pot numi. Puricichevici se pricepe să discrediteze până și ideea reprezentanței naționale. S'ar putea zice că acest om suferă de mania limbajului obscen. Rolul pe care a primit să-l joace nu merge fără o puternică doză de vanitate. Cuvântul lui e un veșnic apel la măcelărirea acelor, cari crede că au simpatii pentru ideea libertății. Nu este nici măcar ideologul țarismului ci clownul ordinar al acestuia”.

Așa ni-l descrie ziarul „L'Avenir” pe acest spin răsărit pe pământul românesc al Basarabiei. Degenerat, vanitos, obscen. Din aceste calități rezultă apoi dorul lui de distrugere, lipsa de respect față de adevăr, dorul de popularitate, pe care vrea s'o câștige prin ori ce mijloace.

Cine vrea, poate arunca o privire în viața noastră publică din Ardeal. Aceleași calități le va întâlni la unii cari se dau drept reprezentanți ai poporului nostru. Vanitate în gesturi, obscenitate în vorbă și scris. Să fi ajuns și la noi boala care grasează peste Prut? Vai, da!...

*

Astfel de lucruri ne spun gazetele străine despre oamenii cari ar fi avut rolul frumos de a fi reprezentanții celui mai frumos ideal. Căci nu este ideal mai sfânt ca al nostru. Idealul nici unui neam nu cere jertfo mai mari pentru realizarea lui. Dar înțeleg sufletele pierdute sfînțenia unei hrpte date în astfel de condițiuni?

Dar uite, pe când vânzătorii de popularitate pe cale politică fac ca să se scrie astfel în ziarele străine, ziarul „Dimineața” publică îmbucurătoare știri despre succesul pe care-l are „Cobzarul” domnișoarei Elena Văcărescu la Paris. Despre această găsesă vorbesc cu mari elogii ziarele străine. Iată ce scrie ziarul amintit:

„Libretul este de domnișoara Văcărescu, muzica de dna Ferrari, o excelentă muzicantă și excelentă compozitoare, care a făcut adevărate tururi de forță.

Partea care interesează în primul rând pe spectator este decorul: pe mine și pe cei câțiva Români cari asistau, — era și d. Const. Dissescu, cu care am vorbit asupra operei, — pe noi Ro-

mânii ne-a impresionat întâi decorul. Nici nu se poate ceva mai românesc, mai exact și așa zice mai „național” ca tabloul pe care îl aveam în fața ochilor.

Eram parcă transportat într'un sat din România, timerii lângă cari mă aflam erau încântați, dar mai mulțumit decât toți părea dșoara Văcărescu, care nu se așteptase să iasă atât de bine decorurile.

Intreaga operă e străbătută de un suflet tragic ce reliefează și mai mult muzica, precum și toate frumusețile, pe cari, talentul dșoarei Văcărescu, le-a acumulat în această operă: prima operă cu adevărat română pe cea mai mare scenă a lumii”.

Și, pe când despre o operă artistică a unei Românce se vorbește așa de frumos, o invenție făcută de doi Români pe teren științific face să se pronunțe cu respect numele de Român în toate cercurile oamenilor, cari își găsesc mulțumirea nu în popularitatea ieftină, în publicarea de broșuri, cari n'au nimic a face cu specialitatea lor, ci în rezultatele, pe cari le obțin în urma muncii de laborator.

*

E vorba de descoperirea făcută de d. căpitan de marină Dan Zaharia împreună cu un coleg al dsale în ce privește telegrafia fără de fir. Acești doi au inventat un aparat, foarte simplu ca executare, cu ajutorul căruia se pot însă prinde telegramele ori cărui post de telegrafie fără de sârmă din lume. Într'o convorbire cu un ziarist, d. Zaharia spune despre acest aparat:

„Acuma când am vorbit de 10 ori cu Pola. Pireu și tot de atâtea ori cu Capul Lizard (Anglia) și când deunăzi vasul „Regele Carol”, aflat în port, nu putea înregistra telegramele României aflate în Constantinopol, din cauză că în același moment vorbea și postul din Odesa (cu aparatele S. M. R.), noi dela stațiune am înlăturat imediat postul „Odesa” și am primit perfect telegramele „Români” — acesta este un progres nerealizat de nimeni până acum”.

Firește, dacă n'am mai avea și astfel de oameni ce ne-am face cu toți împușcă 'n lună?

Correspondent.

Balul Costumat din Arad.

Primin azi invitarea Reuniunii Femeilor Române din Arad, la Balul costumat (Port național) care va avea loc la 8 Februarie st. n. în Arad în sala dela Crucea Albă. Este în toate privințele laudabilă acțiunea conștientă și statornică a Reuniunii pentru reînvierea portului național și a simțului artistic românesc. Acest bal este al treilea pe care-l organizează Reuniunea cu succese din un în an mai strălucite. Nu ne îndoim că și de data aceasta vom avea de înregistrat aceeași vedenie neuitată care ni-a rămas din anii trecuți. Invitarea lansată de Reuniune este următoarea:

INVITARE.

Reuniunea femeilor române din Arad și provincie are onoarea să vă invite la

BALUL COSTUMAT (port național)

care se va ținea la 8 Februarie st. n. 1912 în sala hotelului „Crucea albă” din Arad.

Inceputul la orele 9 seara.

Venitul este destinat pentru zidirea internatului de fete din Arad.

Toate dăruirile rugăm să se trimită d-nei Sofia V. Papp, casiera Reuniunii (Andrássy-tér Nr. 22).

Prețul de intrare: pentru familie 10 coroane, pentru o persoană 5 coroane.

Arad, 14 Ianuarie n. 1912.

Letiția Oncu
prezidenta reuniunii.

Sever Bocu
secretarul reuniunii.

Sofia V. Papp
casiera reuniunii.

O cronică întârziată.

— Despre o activitate rodnică. —

Beiuș, 23 Ianuarie n.

Ce ție și cu corespondenții ăștia din Beiuș! Că, mă rog, să știți dvoastră, sunt berechet pentru toate ziarele noastre naționale! „Tribuna”, se spune, că are mai mulți, Românu! încă și l-a găsit pe al său, Unirea tot așa, ba chiar și Gazeta Transilvaniei. Și așa nu se întâmplă nimic deosebit, fără să nu fie trecut la gazeta. Nu știu însă, ce nărav i-a apucat, că au trecut cu vederea lucruri și fapte, din timpul din urmă, cari, neapărat, merita să fie remarcate.

E vorba de serata literară, ce a avut loc în presara Anului nou. Poate vor fi eugetând corespondenții, „dacă n'am putut aranja și noi două revelaționale, ca Români arădani, nu face să scrii despre al nostru, căci nefiind de un interes general românesc, gazetele vor lua act, numai cu litere mărunte, poate între știrile zilei”...

Mai știi? Vor fi având dreptate drăguții noștri corespondenți, dar Beiușenii vreau să afle și lumea din afară despre bunele lucruri și faptele frumoase, ce se petrec la noi. De aceea, On. Red. mă înconet cu să mă constituie corespondent al dvoastră și trimite această cronică, care, socot va fi bine primită și așa întârziată!

Rtvelionul n'a avut numai caracterul unei întruniri sociale, ci mai ales al unei întruniri culturale. Ne-am adunat ca să facem o dare de seamă despre puterea noastră de muncă intelectuală și culturală — pusă la continuă probă în cursul anului trecut.

Darea aceasta de seamă au aranjat-o cele două secții din loc a „Astei” și a „Fondului pentru teatru”, sub înțeleapta conducere a distinsului fruntaș, d. Dr. Gavril Cosma, omul muncii asidue și al faptelor.

Și ne-a atins nespun de bine, că mi-se ofere prilejul să asistăm la o serată literară românească, unde și diletanții noștri au debutat cu două piese teatrale, distrugând prin jocul lor precis, mult din farmecul jocului de scenă al unei trupe de actori maghiari, cari au stat aici timp de trei săptămâni, fiind sprijiniți și cu banul românesc.

Serata s'a început în fața unui public numeros (cu toate că au lipsit multe familii române) cu conferența frumoasă Oameni și grupări literare, ținută la un nivel înalt de profesorul Dr. Constantin Pavel.

Ținând să dea publicului o temeinică orientare asupra mișcării literare românești începând cu Sămănătorul, a caracterizat pe rând oamenii, și grupările literare din deceniul din urmă. A trecut în revistă pe toți scriitorii de seamă, ce-i avem; a făcut amintire de apariția diferitelor reviste, stăruiind și asupra motivelor pentru cari s'au întemeiat. A remarcat îndeosebi pe d.N. Iorga, „împăratul eugetării românești de azi, al cărui nume este un simbol, simbolul muncii neîntrerupte, călăuzite de cea mai puternică minte a neamului românesc”.

Când a făcut amintire de scriitorii dela noi și a caracterizat numea dlui O. Goga, publicul a izbucnit în aplauze furtivoase.

„O. Goga — zice conferențiarul, — incontestabil e cel mai puternic talent poetic dela Eminescu încoace”...

A arătat apoi și rolul cel are d. Aurel C. Popoviciu, „această bibliotecă ambulantă”, în literatura noastră. El e persoană cunoscută în Beiuș, ca și unul ce studiasse la liceul nostru.

Conferențiarul încheie îndemnând publicul să nu considere suficientă educația câștigată prin multe școli înalte, ci zi de zi să-și croiască o altă educație, citind stăruiitor produsele literaturii românești și presa.

Mulți au grăbit să felicite pe conferențiar pentru instructiva lui conferență.

Dșoara Hortensia Farkas se afirmă tot mai bine. Cântările dsale au fost aplaudate frenetic. Excelentă impresie au făcut jocurile noastre naționale Brăulețul și Brîul, jucate de mai multe fetițe îmbrăcate în costume naționale.

O devărată elevație sufletească ne-au procurat meseriașii noștri și tineretul în cele două piese teatrale: Idil la țară și Pictorul fără voie.

Sirguința și dragostea lor pentru cultivarea gustului de artă teatrală e neîntrecută. A muncii ziua întregă în atelier sau cancelarie și seara a ținea probe de teatru e o jertfă foarte laudabilă.

Iată numele acostor meseriași zeloși; doarele *Lucretia Mihaela, Iuliana Tit și Aurora Sferle*; dnii *A. Cristea, Gh. Miclea, V. Laza, C. Ștefan și T. Neagu*.

Dintre cărturarii noștri tineri au grăbit să ne dea concursul la rousita piesei „Pictorul fără voce”, dnii *I. Popovici, G. Cosma* st. universitari și *P. Teochar*, funcționar la „Drăganul”.

La sfârșit a fost tablou alegoric, simbolizând anul ce moare. *D. G. Cosma* a predat o cronică rimată, scrisă de *d. Lucian Bolcaș*, asupra evenimentelor din anul trecut.

De încheiere trebuie să amintesc, că sufletul seratei literare au fost d-nele *Angela Sălăgean și Livia Dr. Cosma*, cari au muncit fără odihnă întru buna rousită a seratei. Se cuvine deci să le aducem prinoul nostru de recunoștință.

După serată a urmat dans până dimineața.

Un corespondent improvizat.

Scrisoare din Budapesta.

— Iarăși manifestul. —

Nu citese ca abonat organul murdărilor dela Arad „Românul” precum nici nu cred că-l abonează român adevărat cu mintea sănătoasă. Nu sunt „stălp de cafele” și „Stammgast” pe la „Mátyás pinceze” și alte nenumerate „borozó”-uri ca să pot ceti mondialul „Goldfisch”-iam precum sunt domni corespondenți — scribleri — dela organul autorizat, nu sunt nici mafragiati ca să colaborez pentru 10 cor. la organul ilustrului bărbat al neamului românesc — la „Timpul” lui Cohan apus în Domnul, cu un cuvânt nu sunt în curent cu gravitatea boalelor psihice ce domnesc pe la autorizații din palatul „Zrinyi” și din mahalalele Iașului.

Aceste sunt cauzele ce m-au făcut să tac până acum la pamfletul „Zgărieri anonime” — publicat de un anonim sgăriat în cinste în fițuica oficioasă. Dar revin acum. Și fiindcă am de a face cu atari bonvivanti cari pentru un suris de al dlui Vaida sau pentru o strângere de mână a altuia autorizat sunt în stare să neghe că albul e alb, că negrul e negru, ba chiar să falsifice subscrieri și să jure strîmb. Ias ca să vorbească faptele.

1. Domnul Lulu Ionescu de fapt candidat de avocat — zie de fapt candidat de avocat fiindcă de o vreme încoace ca să se dea mare importanță manifestelor și aderenților toți balicii sunt absolvenți ai universității, candidați de avocat, rigurozați în medicină etc., etc. — mi-a spus următoarele: „In timpul când s'a lansat ideea manifestului eram într-o după amiază în cafeleaua „Jaegerhorn”. La o masă vecină ședea d. Alexandru Vaida-Voevod, d. Teicu și alții. Am auzit când d. A. Vaida a spus celor din jurul său: „Faceți băieți, faceți, că o să fie articol de fond.”

2. Domnul Dr. Sulică, Nae Popea, cand. adv., Lulu Ionescu spun că „domnul Filipeiuc, Teicu și încă vre-o câțiva au venit bine dispuși pe la orele 10 sera în cafeleaua „Bodo” ca să adușe subscrieri pentru manifest. D. Filipeiuc a terorizat pe d. Laza ca să subscrie manifestul.

D. Laza i-a spus „Nul subscriu terorizat”. Mai târziu l'a subscris de bună voie. Au umblat cu lista și pe la alți colegi aflători în cafeleaua cerșindu-le subscrierile „dacă nu din convingere, cel puțin din prietenie față de ei”. De sine înțeles, indignați cu toții, n'au subscris nici unul.

Că manifestul a fost ceva serios pornit din convingere o trag la îndoială mulți chiar cari l'au subscris. Unii cetind subscrieri străine ca Jacobovits și încă vre-o 3—4 jidani cari subscriind manifestul au spus „Ismerem nagyon jól. Lucaci-ot, nagy lármát esap de azért a legjobb hazafi”. (Cumose foarte bine pe Lucaci, face gălăgie mare dar e cel mai bun patriot). Au crezut

că „băieții dlui Vaida” voesc să trimită nota operă a Vocevodului „Furnicei” sau „Bobârnacilor”. De ce nu ați publicat toate subscrierile? Oare nu vă faceați de rușine cu aderenți jidovești pentru politicieni români? Alții l'au subscris din ură contra dlui Oncu fiindcă banca „Victoria” nu a voit poate să le dea lor sau părinților un împrumut, alții din antipatie față de Goga, iar cei ce s'au făcut mai ridicoli, mai de desprețnit cu subscrierile sunt aceia cari au convingerea că politica națională nu se poate face decât stînd la taifas cu „contele negru” sau cu „sdrobitorul de naționalități” pe la Carlsbad, Abazzia, Marienbad. Adece un Goga, Ivan, Oncu etc. cari poate nu dispun de atâtea parale ca să-și permită luxul de a petrece pe la băi sau vilegiaturi în societatea satrapilor neamului nostru, ba chiar dacă au le folosese pentru scopuri naționale românești, nu sunt în drept de a face politică. Minte dela Mărcuța... Subscrieri de alde Horia Avram, că vezi Doamne a trecut și el granița și a fost o lună două în Germania ca să miroasă cultura nemțescă e pur reclama jidovească.

Apoi în ce privește chestia „Petrovan” și poate altele de felul acesteia pot să-i spun dlui corespondent al „Românului” că pe lângă că dsa e un mincinos e și un falsificator, care a avut obraznia îndrăzneală să subscrie numele unui tînăr care nici nu știa de manifest după cum mărturisește însuși d. Petrovan în coloanele autorizatului. Atari ființe cari se dedau încă de pe bănele universității cu mincimi și falsificări de subscrieri mai pot avea rolul de conducători ai studenției și însăreînări de corespondent din partea autorizatului? Atâta tot!

In ce privește socoteala, dle corespondent, deși ești un pervertitor și mincinos, totuși îți stau la dispoziție.

Locuința, Budapesta Petróczy utca 27. Nr. 2 (ușă).

Pesta, 25 Ianuarie 1912.

Xeni.

De când luptă Italienii pentru Tripolitania.

Actualul război al Italiei pentru stăpânirea Tripolitaniei, nu este deloc un războiu ocazional, pornit pentru întâia oară din indemnul băncii de Roma, sau dintr-un capriciu isvorit din setea succeselor ușoare.

După căderea imperiului roman, Italienii în totdeauna au căutat să devină iarăși stăpâni peste țărîmul african, care ofera un deuseu ușor și sigur pentru industria italiană.

Îndatăce orașele Venetia, Genua, Piza, Amalfi s'au ridicat și s'au întărit prin marele comerț ce-l exercitau, au început să viziteze pe malurile fostei provincii romane, Tripolitania. Ba chiar, pe la 823 comercianții italieni ajunseră până în Abisinia, mănăți numai de dorul câștigului, de dorința de a-și crea deuseuri pentru diversele lor fabricate de lemn, fer sau sticlă, cu cari se făceau pe vremuri vechile republici italiene.

Până acuma însă, aceste incursiuni se făceau în mod pasnic. De-abia la 1143 începe războiul în adevărata lui formă. Regele Siciliei Rogeru II, trimite la Tripolis o puternică flotă sub comanda căpitanului Georgio Antiochio. In câteva zile orașul a fost ocupat de Italieni, iar Arabii sosiți din centrul Tripolitaniei repede au fugărit pe cuceritori, nelăsându-i să se buure de roadzile izbândeii lor ușoare.

Regele Siciliei nu-si pierde însă cumpătul. După loi ani, la 1145, trimite la Tripolis o nouă flotă de peste 60 corăbii. Sicilienii au asediat orașul timp de 6 zile, ar în a șaptea au pus stăpânire pe oraș, uicizând în treapta și în stînga tot ce era musulman.

După această cucerire regele Rogeru II. s'a găsit să se întărească solid pe malurile Tripolitaniei. A porit garnizoana din Tripolis, a organizat administrația municipală formând un consiliu dintre creștini

și musulmani, a incurajat emigrările din Sicilia în Tripolis, făcând în modul acesta, că noul oraș cucert și aibe aspectul unei provincii italienești.

Stăpânirea aceasta a Sicilienilor ține până la 1154 când moare Rogeru și când Allah insuflă musulmanilor gândul de a libera orașul. Și pe atunci, ca și acum, musulmanii erau mereu în ceartă și ori de câte ori se războiau însă înțelegeau pericolul ce-i amenința, lăsau la o parte intrigile și dorința de predominare și atunci începeau războiul sfânt contra necredincioșilor, adunându-i de pe teritoriile stăpânite de ei. Tot astfel, după moartea lui Rogeru musulmanii au proclamat războiul sfânt și într-o singură noapte cu lună plină o parte din sicilienii au fost măcelăriți, iar alta a fost alungată înapoi în Italia. Acum Tripolis rămâne iarăși în mâinile musulmanilor.

Lucrul acesta însă, nu împiedeca de loc ca corăbiile italiene să ancorageze în fața porturilor tripolitane și să continue comerțul bănos de mai înainte. Ba chiar, după această alungare a Sicilienilor, s'au încheiat între republicele italiene și stăpânitorii orașelor din Tripolitania tratate de comerț, prin cari se asigura libertatea comerțului italian și dreptul de acostare în fața ori căru port.

De aici se vede, că pricina războaielor Italienilor cu Arabii nu era alta decât comerțul, iar nici decum dorul de a sădi în Tripolitania civilizația europeană sau credința religioasă de a lupta contra musulmanilor.

La 1335, cu toate că între Genua și Arabii din Tripolis exista un tratat de pace, amiralul Filip Doria corează cu 7 galere în portul Tripolis. Fără ca cetățenii acestuia să fi bănuit ceva, amiralul trimite în oraș câțiva marinari ca să spioneze situația orașului, motivând aceasta prin aceea că ar avea nevoie de oare cari aprovizionări. In aceea zi ancorele se ridică și galerele părăsesc portul, apucând largul mării. In timpul nopții însă se întorc înapoi, iar din cele 7 galere debarcă peste 3000 de ostași, cari cu ajutorul a numeroase scări pregătite de mai înainte, sar zidurile cetății, prădând și ucigând tot ce le ieșea în cale. După o zi de jaf și măcel genuezii pornesc din Tripolis, ducând cu ei un milion opt sute de mii de florini, mari cantități de diferite mărfuri și giuvaeruri, și mai mult de 7000 de prizonieri, printre cari cei mai mulți erau femei și fete tinere.

Incepând din veacul XIV ciocnirile dintre puținle oști italiene și corsarii tripolitani erau zilnice, fapt care îndeamnă pe toate republicele italiene să plătească o mîrului din Tripolis o anumită dare anuală cu condițiunea de a le garanta siguranța navigațiunei în Adriatica și partea corespunzătoare din Mediterana.

Conflictul cel mai nou însă, dintre Italieni și tripolitani a fost la 1825. Regele Sardiniei obișnuia ca în totdeauna când numea consul nou la Tripolis, să plătească Beiiului de acolo o sumă de 4000 piaștri drept dar. In acest an se întâmplă ca consulul Parodi să obțină un concediu de câteva săptămâni, iar pentru timpul cât era să lipsească din oraș să i-se trimeată un înlocuitor. Pentru acest înlocuitor Beiiul pretindea darea de 4000 piaștri. Regele Sardiniei nu voi să recunoască datoria. Beiiul trimise atunci o poliță la Marsilia pe numele regelui spre încasare. Polița fu respinsă. Văzând că nu poate pune mâna pe bani, Beiiul declară războiu Sardiniei și umplu marea cu Corsari, cari împiedecau orice comerț.

Regele Sardiniei nu se lăsă de loc intimidat, trimise o puternică escadră în fața Tripolisului, care inspăimântă într'atât pe Bei, încât recurse imediat la ajutorul consulului englez Hartington, ca să mijlocească o pace cât mai favorabilă.

Iată deci, că războiul actual al Italiei cu Turcia, nu este decât continuarea războaielor din veacurile trecute, întreprinse cu dorința de a pune mâna pe Tripolitania pentru crearea unor deusee comerciale sigure.

„Seara”.

x Înainte de inventar, scădere la preț, gente, mufuri, săculeți pentru dame, articole de piele, gucker-e, și diferite articole cu prețuri ieftine de ocazie în prăvălia lui Hegedüs Gyula Arad, Piața Andrassy Nr. 15. Telefon 506.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

Demonstrația studenților români din Viena contra lui Apponyi.

— Raport special. —

Viena, 26 Ianuarie 1912.

Societatea „Volksbildungsverein” din Viena a aranjat anul acesta o serie de conferințe sub titlul: „Din atelierul meu”. Postul ministru de culte Apponyi încă a fost invitat să ție o conferință intitulată: „40 de ani de activitate parlamentară”.

Știrea despre venirea lui Apponyi la Viena a produs o indignare ne mai pomenită în rîndurile studenților români de aici, cari hotărîră să demonstreze contra acestui om fals, cu două fețe și fără nici un obraz, care acasă e calău al naționalităților, în străinătate însă ia masca unui profet al păcii. Cea mai mare parte din bilete erau vândute, respective cumpărate de însuși Apponyi și împărțite conaționalilor săi din Viena și studenților jidovi, cari l'au și aplaudat mai târziu ca niște mameluci. Mai rămăseseră vr'o 35 de bilete pe cari le cumpărara en bloc Români, împărțind vr'o câteva și unor studenți slovaci.

În sfârșit sosi și seara de 25 Ianuarie. În sala unde avea să se țină conferința sosise lume destul de numeroasă — erau doar atâtea bilete gratuite — compusă în majoritate din conaționali de ai lui Apponyi. La intrarea acestuia în sală, o parte din auditoriu aplaudă. Români însă înarmați cu sirene și fluerițe produsera un sgomot infernal, scoțând publicul din sărite, încât era să se iște o încăierare. Deodată însă studenții noștri întonară demonstrativ imnul împărătesc în limba germană, ca să-i capaciteze și pe Nemți pentru demonstrație. Publicul rămase la început uimit, mai apoi se dădu însă la șuerături și țipete, încât comisarul de poliție într'un ton energetic îi aduse la rezon pe cei ce demonstrau contra imnului: „Domnilor, acesta-i un act de lesa majestate!” De voie de nevoie publicul se liniști și rămase în picioare ascultând imnul, iar comisarul însuși ca și vre-o câțiva ofițeri luară poziție solemnă, cu mâna pe sabie. Români cântară numai o strofă, apoi erupseră în strigăte entuziaste: „Trăiască împăratul!” „Trăiască dinastia habsburgică!” „Jos cu Ungurii!” „Jos cu legea școlară alui Apponyi!” Acum se produse o încercătură colosală: unii nu știau ce poziție să iee față de aceste demonstrații, alții credeau că aceasta e o demonstrație patriotică și de aceea simpatizau cu puținii, dar curajoșii demonstrații. Comisarul de poliție foarte corect și fără nici o apucătură de brutalitate, a strigat în sală, îndreptându-se către noi: „Ați cântat imnul împărătesc. Am tot respectul pentru acesta, dar acei domni cari vor întrerupe conferința, vor fi scoși fără multă ceremonie din sală”. Ca răspuns la această provocare, studenții no-

ștri începură să țipe, să strige, să șuere și să sufle din sirene și fluerițe, apoi se potoliră, iar Apponyi vădit încurcat din pricina demonstrației, fu silit să schimbe multe părți din discursul său, destul de plicticos de altfel — el însuși s'a scuzat de mai multe ori —, să-și cântărească cuvintele și să fie foarte precaut. Vorbirea lui a fost mai mult un panegiric cinic al foștilor miniștri, de cari și-a bătut joc într'un mod destul de fin, luându-i și înjosiindu-i. A adus laude alegătorilor săi unguri și nemți, ridicându-i pe cei dintâi în slăvi, și insultându-i într'un mod foarte rafinat pe cei din urmă, încât m'am mirat cum în toată mulțimea ceea de Nemți nu s'a aflat unul care să protesteze contra acestui cameleon politic. Când a amintit despre călătoria lui în America, un Român profitând de liniștea din sală, a strigat cu voce clară: „Unde ai fost ciomăgit!”, iar Apponyi rușinat, a răspuns: „Eu m'am deprins și eu de-al de astea”. (*Ilaritate colosală*). A spus că la adunările populare ale naționalităților n'a luat parte deoarece nu le cunoaște limba: „De-ai fi luat parte rămâneai mort!” Întrerupse un student român. Publicul ungurese însă-l aplauda mereu pe Apponyi, de aceea Români la rîndul lor, în mod cinic, ei cereau acum liniște.

După câteva anecdote nesărate, fiind încurcat și nesigur, sfârși discursul în aplauzele mamelucilor săi și în șuerăturile noastre energice. De reținut e următoarea mărturisire: *că el care-i născut în Viena, dorește să și moră în acest oraș! Oare ce vor zice Ungurii lui? Bietul grof, tare se zăpăcise!*

Insufletirea studenților e mare că le-au succedat să-l încurce pe acest șovin, care, de ar fi trăit Lueger, n'ar fi avut obraz să se arate înaintea publicului vienez cu o conferință, dându-se de *educator al poporului*, el care acasă la dânsul, în Ungaria, impune cu de-a sila nemaghiarilor să învețe în școlile populare limba lui Árpád până și în orele de religie.

Presă din Viena, cea filomaghiară, ia poziție pentru Apponyi și în contra studenților români, o parte a presei creștine însă simpatizează cu noi, scriind chiar articole de fond despre demonstrația noastră.

„Fremdenblatt” din 26 într'un articol de fond îi face o critică nimicitoare politiceii lui Apponyi.

Onoare celor puțni, dar curajoși studenți cari nu s'au sfîșit să arate în fața unei săli ostile lor, cine este groful Apponyi și care-i activitatea ce-o desfășură el contra Românilor din Ungaria! Fapta lor nemfriată să fie pildă și altor studenți români din alte centre universitare!

Correspondent.

Cronică externă

Tripla alianță în primejdie? Din Berlin se anunță: Lucriuri extraordinare se petrec în acest moment între Berlin și Roma. E o încordare între curtea regală a Italiei și curtea imperială a Germaniei și cauza e, se spune din sursă bine informată, că regina Margareta și-a pierdut influența sa pe lângă rege.

Un fapt care s'a remarcat de curind e următoarea coincidență:

Era vorba ca împăratul Wilhelm să facă o excursie pe Mediterană și în acest scop se pregătiseră iachtaul „Hohenzollern” și vasul „Sleipner”.

Dar fără veste vine o desmîțire, care se lansează în momentul când prințul de Bülow a făcut o vizită reginei Margareta a Italiei.

Prințul a fost mai multe zile oaspele reginei mame într'unul din castelele ei din provincie. Ce scop avea această vizită?

Se spune cu siguranță că era o încercare supremă de a întări tripla alianță și de a împăca cele două curți.

Regina Margareta e partizană a triplei alianțe și într'o zi istoria va spune ce parte a luat din ea la încheierea alianței între Italia și Germania.

Dar de vre-o câțiva ani influența ei asupra regelui scade mereu, iar de vre-o câteva luni, Italia nu mai are decât o singură regină, pe regina Elena, a cărei influență crește pe măsură ce scade cea a reginei Margareta.

Odată cu influența reginei Margareta a scăzut, în aceleași proporții și pomirea pentru Germania.

Nu începe îndoială că regina Elena n'a uitat unele cuvinte injurioase pentru dânsa, publicate de vre-o câteva zile germane pe la începutul anului 1909.

Nimica n'a putut-o hotărî să vie la Berlin împreună cu soțul ei, cu prilejul vizitei ce a făcut-o acolo în 1901 și 1902. Ea nu s'a dus nici la Veneția ca să primească pe împăratul și pe împărăteasa Germaniei.

Regele, spune' un inițiat, n'a putut nici el să vadă fără jignire că împăratul, la fiecare din călătoriile sale la Corfu, a fost aplaudat de venețieni, cărora le este foarte simpatie.

Acum, guvernul german și-a jucat ultima cartă și astfel se face că prințul Bülow, invitat de regina Margareta, a fost mai multe zile oaspele ei.

Ce s'a tratat în cursul îndelungatelor conversațiuni, pe cari regina mamă le-a acordat prințului?

E vădit că nu ne-am înșelat că ele au atins mai cu seamă aceste două punete: reînnoirea triplei alianțe și o întrevedere între perechea regală a Italiei și împăratul și împărăteasa Germaniei.

Din momentul ce ziarele germane denunță astăzi ceea ce până acum ascundeau cu multă grijă, adică desacordul dintre Roma și Berlin, înseamnă că vizita prințului de Bülow a avut un rezultat negativ.

După balotagiile din Germania. Succesul liberalilor și socialistilor la balotagele germane, care e asigură aproape majoritatea în Reichstag, a pus la ordinea zilei problema cooperării politice a acestor două partide. Această problemă e serios desbătută și e interesant că liberalii moderați, se arată favorabili unei asemenea cooperări. Un ziar liberal moderat ca *Vossische Zeitung* scrie: „Socialismul nu mai trebuie să sperie pe nimeni. În Franța sunt și azi doi miniștri socialiști. În Italia puțin a lipsit ca Giolitti să aibă în cabinet pe socialistul Bisolati. În Austria împăratul Franz Joseph discută politica cu socialistul Pernstorfer. Chiar împăratul Wilhelm, cu prilejul ultimei sale vizite la Londra, a avut o întâlnire cu socialistul englez Mac Donald. De ce oare numai socialistii germani ar fi temuți și ocoliți.

Ludovic Faimann
croitor englezesc.

Recomandă atelierul său renumit în croiala hainelor, pardesiilor și paltoanelor. — Bogat asortiment în stoffe streine și indigene.
Serviciu prompt. — Prețuri ieftine!

Croitorie englezească
Lugoj, edificiul-Bazar,

Aceasta întrebare a „Gazetei de Voss” își are răspunsul în faptul că, până azi, socialistii au fost aceia cari s'au arătat refractari unei cooperări cu un partid burghez. E însă prea cu putință ea, sub puterea evenimentelor și având posibilitatea de a face o politică practică, socialistii să iasă din izolarea lor.

În acest caz o eră de reforme democratice se va deschide pentru Germania. Și e interesant imperiului ca această eră să se deschidă cât mai puțin întârziat. În alegețiile recente, socialistii au avut 4 milioane voturi. Când din 14 milioane alegători înscriși, din 12 milioane alegători votanți, 4 milioane se rostese în contra ordinii stabilite, asta dovedește că e „ceva putred în Germania” și că adâncă nemulțumire a poporului german nu mai poate dăinui. Germania trebuie să rupă cu regimul unei politici de castă. Civilizația ei, dezvoltarea ei industrială nu mai îngăduie că numai cei cu blazon, să aibă rol hotărâtor în conducerea imperiului. Junkerii conservatori susținuți de clericali reacionari, au dus Germania la marginea unei prăpăstii sociale.

Va fi meritul liberalilor ca, în unire cu socialistii, să deie satisfacere nevoilor mulțimei, pentru ca mulțumirile sociale să nu mai amenințe, cu o sabie a lui Damocles, imperiul German.

Scrisoare din Bucovina.

Tragedia din Suceavă. — Moartea vicarului general Miron M. Calinescu.

Nu există tiranie mai grozavă decât nedreptatea, ce se exercită în umbra legilor, a zis marele enciclopedist francez Montesquier, și această tiranie, în veacurile noastre, prinde cu atât mai mult putere, cu cât ne creiază mai multe legi, după cari, ca după o cortină, se îndosește și-și pânzeste victimele. Cea mai bestială tiranie însă e tirania didactică, acea monstruoasă, care sub masca educației poate distruge indivizi, ba chiar generații întregi, mai cu seamă pentru că această generație să se manifesteze față de copiii lipsiți de ori ce armă de apărare.

Iată un caz: la liceul românesc din Suceava un copil din clasa a cincea, crescut de acasă bine, cu frica lui Dumnezeu și cu tot respectul cuvenit față de oameni, ne mai putând suporta persecuțiile anuia dintre „educatorii” săi, ale profesorului corect Moerenschi, a avut tăria sufletească să ridice arma împotriva acestuia, care în dosul legilor își satisfăcea mania sa meronică, și apoi s'o îndreptă spre a se nimici. Profesorul a rămas rănit, iar elevul, bietul, a murit de propriul său glonte.

Pentru a dovedi că în această tragedie didactică vina cea mai mare o poartă profesorul Moerenschi, trebuie să dăm caracteristica acestuia: crescut, pe vremea „studiilor” sale universitare din Cernăuți, în sinul societății studentești „Bucovina”, cu principiile medievale, ale duelului, ale bețiilor, ale nopților de insomnie, petrecute prin cafelele și lăcașuri de destrăbălare, Moerenschi, acuma în anul întâi al activității sale didactice, în Cernăuți, a arătat o purtare brutală, rabiată, lipsită de cultura proprie zisă și prin urmare și de cultura de inimă. Fiind numai după girul său Român, felul său de a fi e cu totul lipsit de sentimente umanitare, iar de cele românești, nici nu mai începe vorba. În Cernăuți, din gura sa de profesor educador (!?) nu ieșeau decât insultele, adresate elevilor chiar din clase superioare: „porci, ticăloși, măgari, păduchioși! La pășcut porci! Domni avem destui!” și altele epitețe omante scoase din glosarul său didactic, compus, sigur, în anii universitari, când petrecea și-și dezvoltă activitatea cu sabia și halba în sinul societății sale „Bucovina”. Iată deci ce și-a adunat acest profesor în sufletul său în viața sa de student.

Dar — această admătură nu poate fi dată elevilor drept material de educație. Și elevii au suflet, au judecată, au inimă, ca fiecare om, ca mulți profesori, și pe ei îi dor insultele, și îi dor cu atât mai tare cu cât acestora vin din partea acolora carii le țin locul de părinți. Câte nu au elevii de suferit, mai ales cei săraci, cum a fost jertfa căzută de curind; foamea, frigul, locuind câte 6 inși într-o singură odaie, în care o iarnă gă nu pătrunde un pic de aer curat, toate nevoi, dacă le iai în considerare și judeci

elevii din această situație, atunci abia poți fi un adevărat educador. Dar înainte de toate trebuie să ai cultură de inimă, cultură națională, care însă, în cazul de față, lui Moerenschi i-a lipsit.

Ca mulți alții, educatori falși, profesori, învățători, așa și acesta sub masca strietei cănta să-și ascundă ignoranța pedagogică.

Mutat în anul acesta la Suceava, Moerenschi și-a continuat acolo activitatea erostratică.

Jertfa a căzut. Sângele copilului nevinovat, cu care s'au înroșit zidurile liceului sucevan, strigă la cer. Mamă-sa, o biată văduvă, și frații săi înzadar vor aștepta la sărbători și în vacanțe să vină mândria lor de la Suceavă.

Profesorul Moerenschi e însămătoșat. Cercetarea disciplinară s'a făcut, și rezultatul acesteia a fost, firește, că Moerenschi s'a mișcat între limitele legii. L i t e r e l e ei n'au fost știrbite! Dar s p i r i t u l legii? Aci — tăcere ca în mormântul jertfei!

Va să zică tot elevul, bietul, e vinovat, care acuma nici măcar nu poate fi pedepsit, fiind mort. Desgroapă-l, onorată direcțiune, și spânzură-l de gâtul lui Moerenschi! Arată-ți energia, căci ai ocazia cea mai bună să primești o decorație!

Halal, educație românească, de la gimnaziul gr.-or. din Suceava!

La 20 l. e. a încetat din viață marele dignitar bisericesc, arhiepiscopul mitrofor Miron Mihai Calinescu, vicarul general al arhiepiscopiei bucovinene. Cu moartea lui dispăre din rândul Românilor un puternic stejar, care atât prin înalta funcțiune ce ocupa, cât și prin forța sa de rezistență, o jumătate de veac a oferit și scutit pe Români săi de furtunile ce veneau asupra capului lor. Prin dispariția sa scaunul vicariatului devine vacant, și între Români e mare temere, că uclirile și intrigile Rutenilor, cu ajutorul guvernului și cel al „democraților” noștri, copleșiți de dragostea față de Ruteni, vor reuși ca această înaltă dignitate bisericească să fie ocupată de rutenul românofag, Manastyrski.

Vicarul general Calinescu a murit ca un adevărat călugăr: nu a lăsat nimănuia nici un han moștenire, deoarece în timpul vieții sale a dăruit totul pentru scopurile filantropice românești, a lăsat însă un nume, care, atâta vreme cât va fi suflet românesc pe pământul Bucovinei, va fi pomenit cu adânc respect și venerațiune. T.

„Copiii nimănu!”

— Un răspuns. —

Cluj, 25 Ianuarie.

În anul 7 a. e. al „Românului” dna Margarota Dr. Meșter obosită în urma jubileului „Rom. June” ne spune, că abia avuse timp să se arunce din automobil în trenul gata de plecare.

„Își razimă capul de colțul canapelei de peluche (!) își închide ochii și în alintatul cadențat și molatic al vagonului Pullmann (a fost accelerat!), se pierde în reverii, pe cari „creerul” omenesc le fixează în haosul moleculelor cu o deosebită agitație”, și pe cari le închide cu multă grație autoarea drept prăjitură bine reușită cetitorilor amabili.

Impresioni frumoase îi umplu condeiul așa încât Domnia Sa „nu poate începe rînduială”.

„Sosirea, seara de cunoștință fără cunoștințe noi”, amuțese în aceiași neorânduială și „pe aripa fluturătoare a gândului” retrăgește Domnia Sa cele mai „înduioșătoare și cele mai înălțătoare momente din programul festivităților.”

Și așa își depănă Domnia Sa visul, desfătându-se iarăși în „momentele delicioase” ale serbărilor trecute. Semină și îndestulată.

Deodată însă Domnia Sa își încetește fruntea. Tocmai zvăcnise și tremul din neghiobia mașinistului — și „creerul” care „făcea salturi salturi în legănarea plecticoasă a trenului” se opinti de o buturugă, care probabil îi întuneca „perspectivele noi” pe cari „osia creerului” voia să i-le deschidă.

„Copiii nimănu!”

La această frază (a greșit culegătorul, căci trebuia să culegă frazeologie!) pe care Domnia Sa a auzit-o în câteva rînduri în discursurile tineri-

mii, la aceasta „insultă indirectă la societatea întregă românească!” vocește — probabil în întelegeri cu alții — să se oproască.

Cât de generoasă mi-se pare Domnia Sa, când are timp pentru a se opri la o simplă „frază”, mai ales întrebunțată „cu (!) și fără trebuință” de tinerime „schimonosind înțelesul (!) (care?... o frază goală doar nu are!) „cum la contemplant autorul (Ah, adecă tot are!)”. Hm.

Pardon.

Aceste sunt toate adevăruri, iubite cetitor, sunt constatări hotărâte asupra cărora plutește autoritatea eternității... dealtecum „o chestie de felul de a vedea și aprecia lucrurile!” Sigur! Aveți dreptate! Și încă mare dreptate!

Și toamai pentru ca să puteți „vedea și aprecia — în merit! — lucrurile” mă încumet, meismnătatea mea, să serveșe cu vr'o câte-va lămuriri Stimatei Doamnă.

Copiii nimănu!” — nu e o frază goală, prin „care băcții vin colea (!) și fără să-și dea seama, căutând bagseama efect efemer spontan!” Nu!

Acest nume a fost, și este în parte și azi o oglindă fidelă a stării destul de tristă în care a trăit și trăește și azi tinerimea din Cluj! Căci aici, în unul dintre cele mai șoviniste orașe, în Cluj, tinerii în urma cangrenei sociale, incubate de mult, au fost aruncați fatal în brațele apatiei.

Și firea așa a vrut ca omul să fie animal social, care înainte de toate are lipsă de un mediu, de un cere, de o societate, în al căreia sol fructifer e singur capabil de roadă și de o viață superioară vegetării.

Societatea în care ar fi putut să-și dezvolte acei nenumărați tineri și chiar generațiile ce s'au pârindat la Cluj, viața, — care abia acum li-s'a deschis în întregime — nu putea fi alta decât societatea românească întregă din Cluj.

Iar fiindcă aceasta prin alimentarea fatală a divergențelor de principii personale ținea tinerimea la o distanță înspăimântătoare — ea a fost aruncată socialmente în mlaștina „nimănu”, unde pe lângă „după din răspuneri cu lipsurile materiale” era osândită să se scufunde în curind în lipsurile sociale!

Contemplarea acestei realități, ce nu se poate perverti, Stimatei Doamnă, a purtat condeiul poetului nostru Goga, când a vestit fraților pericolu, care ne amenință.

A fost un fel de rugăciune adresată unei mimi mari, care a înțeles durerea „copiilor nimănu”, cari în dezolarea lor așteptau o mână de ajutor, pentru a-și putea forma ei aceia colibă socială, care să le radieze căldura și lumina de lipsă pentru o viață socială românească!

Nu e de ajuns, Stimatei Doamnă, ca unui sămnan, care e aproape să se îneco, să-i zăbovești numai, sau să-l arunci un gologan, ei întâiu să-l scapi, să-l salvezi!

„Copiii nimănu!” — nu e frază goală, chiar și din punct de vedere material, expresia înseamnă pentru noi 10.000 coroane. În realizare: o bibliotecă de atâtea și atâte volume. E o faptă! O faptă mare, o încurajare, care a juns și nutrește și azi dorința ferbinte a întregii tinerimi de a avea o societate, de care apoi se leagă în viitor atâtea alte fapte.

„Copiii nimănu”, Stimatei Doamnă nu înseamnă: „Nu veniți la noi, că noi nu suntem ai Voștri!” Nu! ei toamai contrarul: „Veniți, veniți! — și ne ajutați! Așa, după cum a știut s'o înteleagă marele nostru mecenat Stroescu!

Cred, că aș fi gătat.

Seuzați, încă o mică observație.

Ori dacă „copiii nimănu” o de aceia o frază goală fiindcă a scris-o Goga — privind prin aceia prizmă a logicii — cu atât mai vărtos trebuie să fie o frază goală titlul „Crâmpeie”, iar rîndurile cari îi urmează o frazeologie sarbădă.

Un universitar.

x În atenția viticultorilor! Contra peronosporii singura apărare este „Forhin”-ul care nu-i altceva decât o mixtură de Bordo preparată și insuțit îmbunătățită, „Forhin”-ul este mai bun, decât mixtura de Bordo, pe care o întrece cu mult. „Forhin”-ul este o compoziție admirabilă de salicil de cupru, care omoară cu siguranță peronospora. Se poate stropi cu acest preparat chiar și când e brumă ori ploaie deoarece se lipește ușor de frunze și ploaia nu-l spală. Este mai ieftină decât ori care alt preparat. Prospect gratuit și franco trimite fabrica „Forhin” Budapesta VI. Váci ut 93.

Ceva despre tutun.

Face parte din familia Solanaceelor. A fost imperat în Europa de către Portughezi, 66 de ani după descoperirea Americii. Indigenii din patria mamă îl cunoșteau însă din cele mai vechi timpuri și îl foloseau la fumat și ca medicament. Când pentru prima dată a debarcat Cristofor Columb în lumea nouă și a văzut sălbateci aruncând fum pe gură și pe nas a rămas uimit și nu știa să-i explice nimenea.

Vecini Portughezilor, Spaniolii s'au împrietenit mai în grabă cu această nouitate. În Franța a fost introdus abia în primii ani ai secolului XVII, tot cam atunci și în Rusia, iar prin anii 50 tot ai acestui veac s'a îmbrăntănit în întreaga Europă. Mult timp prizatul (trăsul în nas) era preferat fumului.

În Franța după Necker se consuma 120 gr. de tutun de locuitor, în timpul revoluției 238 gr. de locuitor dintre care a 11-a parte din 12 ca tabac. (Notez aici că tutunul se fumează iar tabacul se prăsează).

Mai târziu după ce lumea s'a mai obișnuit cu turburările cauzate de primele înghițituri de fum de tutun a devenit o pasiune robitoare atât pentru cabie cât și pentru bogat.

Astăzi se consumă un chilogram de locuitor și mai tot este de fumat. Prizatul se obișnuiește mai rar. Bătrâni astmatici și ființe nervoase cred a afla alinarea în prizat.

Fumul de tutun conține o mulțime de substanțe nocive dintre cari nicotina ca una dintre cele mai puternice otrăvi, este cea mai deosebită. Acest alcaloid de culoare puțin gălbuie cu un miros caracteristic excitant și un gust amar se dizolvă ușor în apă dar foarte bine în alcool și să absoarbă foarte iute în sânge chiar și prin pielea intactă. Se mai produce apoi prin ardere amoniac, acid de carbon, acid prusic și diferite baze piridice.

După proveniență tutunul conține 0.44—4% de nicotină: foile crude sunt aproape dublu încărcate de această bază 2—9%. Tutunul ce crește în Franța conține după Schloesing mai multă nicotină 5—9% decât cel semănat în ori care parte a lumii (Maryland 3%, Havana 2%). Tutunul de Havana nu este preferat tutunului din alte țări, fiindcă ar conține o cantitate mai mare de materie nocivă și fiindcă — în urma obiceiurilor binemerositoare ce emanează din frunzele lui — este mai plăcut și mai gustos. 100 gr. de tutun produce după Pontag arzând aproape 8 miligrame de acid prusic și 41 cent. de acid carbonic. Acidul prusic nu se formează decât în timpul arderei.

Un fumător ce fumează 20 țigarete pe zi înghite 8 miligrame de nicotină, 6 de acid prusic, 32 de amoniac, 11 baze piridice și 200 centimetri cubi de oxid de carbon (Pontag).

Această cantitate de materii toxice înprăstiată în interiorul gurei, sau pe canalul respirator, digestiv și în plămâni nu este absorbită în întregime de interiorul organismului. Absorbirea depinde de timp: cu cât tutunul este reținut mai mult în interior cu atât este mai auare posibilitatea că materiile nocive să fie absorbite în cantitate mai mare și viceversa. Umplând rar gura de fum fără de a-l înghiți și apoi inspirându-l și respirându-l repede 80—92% din substanțele otrăvitoare sunt excluse dela absorbire.

Este cu mult mai puțin periculos pentru organism dacă fumul pătrunde în plămâni decât dacă se înghite saliva când se fumează căci prin înghițire este absorbită cu mult mai multă nicotină în organism decât prin inspirație. Fumătorul ce scumpe degustă vecinul, dar își cruță sănătatea.

Pe ceice beau când fumează fie chiar și apă sau i, fumatul este o intoxicare treptată. Conterțiilor nocive fiind spălat și introdus în stomacul băut este absorbit ușor de organism și când cel mai excelent dizolvant al fumului părților sale constitutive alcoolul se găsește în el.

dar să nu se înghită nici fumul nici să se ia greutate de tutun produce cu atât mai multă erii răsinoase, cu cât este fumată mai multă cantitate de tutun fumat în trei minute decompunându-se în mai multe răsinoase decât, dacă ar fi fumat în 10 minute.

Când se țigărează ce arde rău, este cu mult mai puțin sănătos decât alta ce arde bine, fiindcă inspirația e mai îngreunată și mai adâncă și fumul înghițit e foarte încărcat de nicotină și de celelalte toxine. Căldura vie produsă prin ardere distruge aproape a treia parte din nicotină, care se adună în virtul țigărei sau țigaretii. Ea nu trebuie ținută în gură și nu trebuie să se bea fumată toată.

Tutunul fumat din tuburi, țevi sau ciubucuri — cu cât aceste sunt mai încălțate, mai dungi — e mai puțin toxic; ajunge rece în organism și eliberat de o mare cantitate de toxine ce au rămas lipite de pereți. Orientalii fumează ca și cum ar ști aceasta și nici noi nu am face rău dacă am adopta narghilele lor...

Thomas spune că se oprește o mare parte din produsele stricătioase organismului, filtrând fumul prin vată imbibată în oesidul sau oesid de fier.

Fumatul aduce mai mult mulțumiri psihice decât fizice. Lumea s'ar lipsi mai greu de el decât de beutură, joc de cărți, biliard, popice etc. E slăvit de o mare parte de oameni și este plăcut în viața socială. Putem zice că e opiuul occidentalilor.

Tutunul a fost folosit din timpurile cele mai vechi și până în ziua de astăzi în medicina populară. Sălbatecii americani — după spusa iesuitului Charleroi — introduceau fum de tutun în intestinul inecaților pentru a-i readuce la viață. Aceste spălături de fum au fost recomandate mai târziu tot pentru același scop de Réaumur.

Tratamentul acesta numit „selvetjan“, a fost practicat la Paris pe malurile Senei prin anii 1772—90.

Medicii vechi, socoteau tutunul de un „elixirum vitae“. Nu exista aproape organ pe care tutunul să nu-l aline, și boale pe care să nu le vindece. Paralizie, epilepsie, neuralgie, contractări intestinale, constipație, toate își aflau vindecarea în tutun.

Mai târziu s'a dovedit de medici experți cum că de fapt tutunul are și oarecari proprietăți bune. Fumătorii și ceice se învârtesc în miros — un praf de tutun resistă multora boale molipsitoare. Cu ocaziunea ciurmei din Londra și Nimeque, și pe timpul marelui epidemii de influență din anul 1889 s'a dovedit pe deplin această afirmațiune. În tutungerii, baceiul ciurmei n'a pătruns; printre officianții dela fabrica de tutun din Genes nu s'a ivit nic un caz de influență, deși aci era aproape fiecare om rob de această boală. Fumul de tutun îngălbineste dar apără dinții de stricăciune.

După experiențele lui Miller și Tassinari, împiedică dezvoltarea germenilor patogeni și conține urme antiseptice de formol. Poporul obișnuiește băi de tutun fierd contra răii, cari nu arareori sfârșesc cu otrăvirea individului.

El mai folosește jucându-se cu viața, ca intern contra colicilor de stomac, contra constipației și contra limbricilor.

S'a observat că lucrătorii din fabricile de tutun sunt expuși la tuberculoză, că lucrătoarele dau rareori naștere la copii sănătoși, că copiii alăptați mor de laptele încărcat cu nicotină și că sunt supuse la avorturi dese.

După cum cad acei ce beau des spirituoase sau cei cari sunt beți, în boala alcoolismului acut sau cronic, așa și ceice fac esec în tutun ajung robii nicotinizării acut sau cronic. Puls neregulat, ameteală, secreții anormale a glandulelor salivare și bucale, transpirație, paliditate, slăbire, respirație greoaie, vomare, colaps și convulsii dese a întregului organism, contractări dureroase a mușchilor și în urmă moartea, aceste sunt caracteristice nicotinizării acut. Palpitațiuni puternice și neregulate de inimă, dureri de cap, turburări nervoase, turburări ale vederii, auzului, hipertrofia jumătății stângi a inimii, seheroză arterelor și un sfârșit în chin îngrozitor inerent nicotinizării cronice.

Inimileor slabe, plămânilor emfisematice, creșterilor oboșiți sau escitabili să recomandă moderație sau abținerea totală dela fumat.

Dacă nu avem nici unul dintre aceste defecte organice, să fumăm, dar să știm fuma căci „Fumatul este pasiunea oamenilor cinștiți și care trăiește fără tutun nu e demn de a trăi“ zice Sganarella.

Budapesta, 4 Ianuarie 1911.

Carol Linotol.

x **Adolf Nadler**, fabrică de orologioare pentru turnuri, *Budapesta VIII. str. Prater 2.* O recomandăm în atenția On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați liferează cele mai perfecte orologioare pentru turnuri, cu preț redus bisericilor și comunelor. Trimite om de specialitate pentru luarea măsurilor necesare pe cheulă proprie. Ia garanție pentru orologioarele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunț din ziarul nostru.

x **Cei cari cumpără pian** să inspecteze mai întâiu lepozitul din Cluj al lui **I. Triska**, distins cu cele mai mari premii pentru că ține în magazin numai cele mai bune pianuri, pianuri armonioși de cel mai bun fabricat, și e totodată cel dintâiu și cel mai vrednic de încredere isor de cumpărat din Ardeal. Pentru amănunte recomandăm în atenția publicului numeroasele scrisori de recunoștință apărute în numărul de azi.

INFORMAȚII.

A R A D, 27 Ianuarie n. 1912

— **Aviz.** Costume de închiriat pentru balul „Reuniunii femeilor române din Arad și provincie“, oferite de atelierul național din Orăștie și din Sibiu sunt deja depuse la dna **Letiția Oncu**, Arad (Petőffi u. Nr. 1), de unde se pot închiria pe lângă o sumă de 15—20 cor. acest aviz.

Ps. Ziarele române, sunt rugate să reproducă

— „Unde ne sunt Zamfireștii, Lovineștii și Isacii?“

Cetitorii noștri cunosc, probabil, admirabila școală literară dela „Românul“. Știu câtă atenție dă acest organ culturii naționale și literaturii noastre, pentru care „autorizatul“ a adus chiar și jertfa de a sta acasă atunci când la Arad s'au adunat scriitorii români din Regat și dela noi. Cine mai are vr'o îndoielă asupra concepției fruntașilor noștri despre literatură și scriitorii, n'are decât să citească cu atențiune ori care număr, de două săptămâni încoace, al „Românului“ și va afla acolo că, pe lângă noțiunea de „fruntaș dintâi în politică“, autorizații noștri au introdus-o și pe aceea de „fruntași scriitori“. Așa găsim printre fruntașii scriitori și pe dd. Caragiale și Coșbuc. (Deși Nenea Iancu nu mai scrie de opt luni de zile nici o literă în „Românul“ și deși la serbările din Blaj, toată lumea știe că Nenea Iancu a fugit de „autorizați“ ca dracul de tămâie). Credem că se vor fi bucurat foarte mult acești modeste muncitori ai condeiului văzându-se alături de ceilalți „fruntași scriitori“: Petru Dulfu, H. P. Petrescu, Dr. I. Broșu, M. Beza, Al. Cazaban, Maria Cioban, A. Cotruș, Roza Covrig, Cornelia Langa etc. Un lucru nu înțelegem din partea „Românului“, care, aici, ne apare în rolul unui părinte ingrat: Cum de lipsesc dintre „fruntașii scriitori“ reprezentanții decadentismului și detractorii literaturii române de astăzi, dd. Zamfirescu, Lovineșcu și — Emil Isac, cari se lăfăiau până mai ieri în coloanele autorizatului? Regretăm foarte mult lipsa acestor fruntași reprezentanți ai literelor românești, căci le ședea atât de bine alături de d. A. C. Popovici!

Cel puțin n'ar fi fost singur marele critic A. C. Popovici în ce-i privește părerile relative la Goga.

D-le Goldis, te rugăm, zău, spune-ne și nouă de ce nu mai scriu scriitorii amintiți la gazeta „ce aveți onoare a conduce“?

— **Agitația studenților români bucovineni.** Din Cernăuți ni-se scrie: Ziarul partidului rutean „Bukoviner Post“ a publicat o notiță prin care susținea că decedatul arhimandrit Călinescu, ar fi de obârșie ruteană.

Studențimea universitară română consideră aceasta ca o profanare a memoriei marelui bărbat român și a convocat o întrunire de protestare, la care s'a votat o rezoluție energică în contra acestei aserțiuni.

Joi va avea loc o altă adunare căreia îi va urma probabil o mare demonstrație.

— **În jurul unei grațieri.** Pe la începutul lunii se colportase știrea despre criza cabinetului spaniol, care își înaintase demisia regelui din cauza grațierii celui al 7-lea anarhist, osândit la moarte de tribunalul militar. Se vorbiseră multă despre această criză, iar ziarele străine, căutau zadarnic să afle cauza demisiei. A fost o surprindere aplanarea crizei adusă în legătură tot cu aceiaș grațiere, care se zicea ar fi provocat criza.

Rapoartele contradictorii despre această criză al gazetarilor au hotărât pe regele Alfonso să lămurască afacerea grațierii trecând peste rezerva ce i-o impune demnitatea sa de Soveran. A primit deci în audiență pe corispondentul din Madrid al ziarului Daily Telegraph, căruia i-a arătat toate fazele crizei cabinetului. Intre altele regele a spus următoarele:

La recomandarea ministrului președinte am grațiat pe șase din șapte osândiți. Mai rămăsese anarhistul Luqueta pe care consiliul de ministri n'a voit să-l recomande. În aceste zile reviste și ziarele aduseseră fotografia osânditului, a mamei sale și a fratelui mai mare, cari cei doi din urmă, aveau săpată în față durerea îndurată din cauza sorții osânditului. Chipurile lor mă percutau zi și noapte. Nu puteam dormi. Și starea asta mi-a mai agravat-o și regina, care deasemenea îndura aceiaș neliniște. Mă ruga mereu să-l grațiez și pe Luqueta, căci am dreptul acesta.

După multe chinuri și consultări cu unii juristi, consulti m'am hotărât să fac acest pas, îndepăr-tând vederile ce mi luaseră somnul două nopți în rând. Am chemat pe Canalejas, ministrul-președinte și i-am spus hotărârea ce o luasem. Dar el mi-a reflectat că nu poate consimți la acest demers, și ca urmare nu va contrasemna decretul de grațiere. Va înainta în schimb demisia întregului cabinet.

Am găsit totuși soluția. Am prevenit teama ministrului de a nu ajunge în conflict cu colegii săi, și am primit demisia, însărcinându-l însă tot pe el cu formarea noului cabinet, care apoi a primit grațierea și a lui Luquet.

Să crezi, a terminat regelo zilele acele două au fost cele mai dureroase clipe ale vieții mele. Eram într-o continuă luptă a împlinirii datoriei, a executării unei sentințe și a sentimentelor mele umanitare, cari au fost totuși mai puternice.

— **Deputat ungar — episcopisit.** Din Dej se anunță că baronul *Inczédi Samu*, deputatul cercului *Siek* (Szék, com. Solnok-Dobâca a fost pus de tribunalul din Dej sub episcopie (tutela). Baronul *Inczédi* se află acum într'un sanatoriu din Cluj.

În urma acestei hotărâri a tribunalului, cercul *Sicului* (care, observăm în trecut, este unul dintre cele mai mici cercuri electorale din Ungaria, neavând nici 300 alegători) se va declara vacant.

— **Colecția de tablouri a dlui A. Vlahuță.** Cătim în „Seara” din București: Aflăm că între 1 și 15 Februarie d. A. Vlahuță va pune în vânzare întreaga sa colecție de tablouri. Se știe că în această prețioasă colecție se găsesc peste 60 tablouri de Grigorescu din cele mai bune epoci și înfățișând aproape toată bogata varietate de subiecte în care s'a manifestat geniul marelui nostru pictor.

— **Mitte Kremnitz și cultura românească.** „Grazer Tagpost” cuprinde un foileton despre *Mitte Kremnitz*, în care se descriu între altele raporturile fostei secretare a reginei României cu cultura românească și meritele ce și le-a câștigat prin răspândirea în străinătate a acestei culturi.

În casa ei se întruneau numeroși diplomați și bărbați de stat, între alții și actualul prim-ministru P. P. Carp, precum și literați străini și români ca Eminescu și Caragiale.

Interesantă este declarația autorului că „*Memoriile reginei Carol — de un marlor ocular*” nu sunt scrise de rege, ci de *Mitte Kremnitz*.

— **Războiul italo-turc.** Oa un eveniment aparte în războiul italo-turc a format și conflictul ivit între Franța și Italia din cauza capturării vasului francez *Mamouba* din partea flotei italiene.

Conflictul acesta care se părea că nu va lua proporții mari s'a aplănat și mai specimen. Intervievurile avute între cei doi reprezentanți ai țărilor, *Barère* și *San Giuliano*, au înlăturat orice conflict dând satisfacție deplină Franței, și neijnind nici demnitatea Italiei. În urma acestei înțelegeri, pasagerii vasului făcuți prizonieri au fost puși pe picior liber.

De pe câmpul de război nu-i nici o știre de importanță.

Cu toată liniștea din afară Turcia însă trece printr-o mare criză internă, stând înaintea alegerilor parlamentare, cari se prevăd a fi foarte violente. Situația internă s'a complicat și prin agitația ce domnește între popoarele imperiului și statele din Balcani. E critică starea pentru Turcia, și în momentele aceste de o deosebită greutate nu se găsește nici o personalitate, care ar fi în stare să facă ordine.

— **Flotila noastră aeriană.** Armata noastră comună are trei dirigeabile: *Parseval*, *Lebaudy* și *Korting*, cari formează cel dintâi început al flotei aeriene. Acum un an statul major al armatei a comandat și câteva aeroplane. Pentru a completa echipamentul ministerul comun de război a cerut ministerelor de finanțe din cele două țări un credit special de patru milioane. Cererea a rămas însă fără rezultat și iluzia unei flote aeriene în Austro-Ungaria a fost spulberată. În consecință nici cele două stațiuni aeronautice proiectate în Ungaria, nu se vor edifica.

— **Conjurație republicană în Montenegro.** Ziarul *Cetinsky Wjestnik* din Cetinje confirmă știrea, despre conjurația republicană din Montenegro, care urmărește de a alunga dinastia și a proclama republica. Partea cea mai mare a conjurațiilor o formează ofițerii. Până acum s'au făcut mai multe dețineri. Opinia publică e foarte agitată. După constatările aceluiaș ziar, conjurația are ramificații în întregă țara. Sediul este însă la Belgrad.

— **Logodnă.** Dșoara *Livia Penția*, învățătoare de stat și d. *Pavel Lecheșian*, vice-notar comunal în Petre, își anunță logodna.

Felicitările noastre!

x **Oferă albituri pentru mîreșe, lucru propriu, în executare solidă și specială: Helm I. atelier special pentru albituri, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 20.**

— **Milioane salvate.** Din New-York se anunță: Ieri în fînt s'a putut ajunge la casele de bani, îngrorate sub ruinele uriașului palat *Equitable*, care fusese distrus săptămînile trecute de un puternic incendiu. S'a constatat, că focul n'a făcut nici o stricăciune castlor de bai, rezistente con-

tra incendiului. Hărțile de valoare, de aproape 6 miliarde de franci au fost găsite nealterate.

— **Ziarul „Tribuna” se află de vânzare în București la Librăria „Neamul Românesc” Calea Victoriei No 107.**

— **Rugare.** Rog pe unul sau altul dintre tinerii noștri dela sate să binevoiască a-mi trimite pe o cartă poștală 2—3 strigături populare din comuna dlor auzite la joc sau la ospete din gura femeilor.

Strigăturile să fie numai de conținut glumeț.

Strigăturile cele mai bune le voi tipări apoi în broșură, unde voi indica ținutul, comuna și numele celor ce mi-le-au trimis.

Mulțumindu-le înaintea pentru acest serviciu, scrie-mi:

M a g a r e, (com. Târnava-mare) în 14 (27) Ianuarie 1912. Cu toată stima **Emanuil Suciu**, învățător.

x **Azi** dăbia se mai află câte o familie, care poate trăi fără nici un instrument muzical. Muzica dă voie bună, vioiciune celor ce o ascultă. Doar nu se poate închipui muzică bună fără instrument de asemenea bu. S'au dovedit de cele mai bune instrumente, având plăcut și construcție fină instrumentele muzicale dela fabrica **Mogyorossy Gyula** Budapesta VIII Rákoczi-ut 71, despre cari vorbește mai pe larg anunțul publicat în numărul de azi al ziarului.

x **Recomandăm** în atenția cetitorilor și pantofarilor prăvălia de piele și articole de păpușerie **Goldstein** și fiul, Sibiu, Kleine Ring 5, unde se pot cumpăra articole necesare în preț moderat. La cumpărare mai mare rabat.

Mișcare culturală și socială.

— **Petreceri, concerte.** —

3 Februarie n.

Petrecere pentru copii în Năsăud. Corpul didactic dela școala fund. elementară de băieți și fetițe din Năsăud invită la petrecerea cu joc pentru copii, ce va avea loc la 3 Febr. n. în sala de gimnastică. Se va juca teatrul, se va cânta și declama. Începutul la orele 5 jum. seara.

4 Februarie n.

Corul plugarilor din Soborșin invită la concertul împreună cu teatrul și dans, care se va ține *Duminecă* în 4 Februarie st. n. în ospătăria „*Zedik*”. Începutul seara la 8 ore. Venitul curat este destinat pentru augmentarea bibliotecii populare și achiziția instrumentelor muzicale.

Program: 1. Imnul unirei. 2. „O ședință comunală”, teatru. 3. *Morarul*.

Leon Tolstol.

205

RĂZBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

— Bătălia este întotdeauna câștigată de acela care este ferm hotărât de a o câștiga. De ce am pierdut noi bătălia dela *Austerlitz*? Pierderile noastre nu au fost mai considerabile decât acelea ale Francezilor, dar ne spusese mai dinainte că vom pierde bătălia, și am pierdut-o cu adevărat. Și am făcut așa, fiindcă nu aveam pe acea vreme nici un motiv mare de a ne bate. Doriunța noastră era de a ne retrage cât mai curînd posibil de pe câmpul de bătăie. Dacă am fi rămas până seara, rezultatul ar fi fost altul. Ei bine! mâne nu ne vom mai purta astfel. Spun că flancul nostru stîng este prea slab, dar cel drept prea întins? Prostii! Nu'mi pomeni de așa ceva. Știi tu ce ne așteaptă mâne? O sută de milioane de eventualități diverse cărora va trebui să le facem față numai decât, fie că vom ataca noi, fie că vor ataca ei, fie că acesta ori acela va fi ucis. Tot ce facem noi acum este un joc de copil. Vezi tu: domni aceia cu cari ai vizitat pozițiunile, nu numai că nu concurează la mersul general al afacerilor, dar îl și împiedecă. Ei nu se gândesc decât la meschinele lor interese.

— Într'un așa moment! făcu *Pierre* cu dojană.

— Într'un așa moment, repetă prințul *Andrei*, căci pentru ei a venit momentul când poate birui pe vre-un adversar ori a căpăta o cruce sau o panglică. Pentru mine, iată dilema zilei de mâne: o sută de mii de Ruși și o sută de mii de Francezi, câtă faptul: și acela care

se va lupta cu mai multă furie, acela va birui. Și îți mai spun că orice s'ar întâmpla, ori cum ar încurea domni dela statul major lucrurile, tot noi vom câștiga mâne bătălia... Mâne, cu orice pret, vom ieși învingători.

— Acesta e adevărul sfînt, *Alteța Voastră*, zise *Timokhin*. Nimeni nu se mai gîndește acum la propria sa piele. Soldații din batalionul meu nici n'au mai bătut *vodkă*, dată fiind solemnitatea acestei zile.

Ofițerii se ridică ca să plece. Prințul *Andrei* ieși cu ei, dînd aghiotantului cele din urmă porunci. După ce plecară ofițerii, *Pierre* se apropie de prințul *Andrei*, dar mai înainte de a avea vreme să-i vorbească, ei auziră pe șosea pașii a trei cai: prințul *Andrei* recunoscu *Wolzagen* și pe *Clauzewitz*, escortați de un cazac. Ei trecură urmîndu-și conversația, și prințul *Andrei*, precum și *Pierre*, auziră fraza de mai jos:

— Războiul trebuie transportat în spațiu, aceasta a fost totdeauna-păreră mea.

— O! da, răspuse relalalt, deoarece scopul nostru este de a-l slăbi pe inamic. nu trebuie să considerăm pierderile individuale.

— O! da, confirmă vocea celui dintâi.

— Transportat în spațiu! repetă cu mânie prințul *Andrei*, după ce trecură călăreții. Eu am lăsat în spațiu pe tatăl, pe fiul și pe sora mea. Dar ce-i pasă lui de asta? Ce ți-am spus eu? Nemiții aceștia, departe de a câștiga bătălia de mâne, vor pune chiar bețe în roate cât vor putea mai mult, pentru că capul lor este plin de teorii nemțești cari nu fac două parale, și ei n'au în inima lor ceea ce ne trebuie mâne și ceea ce posedă *Timokhin*. Europa întreagă au dat-o lui *Napoleon* și au venit să ne învețe și pe noi. Ce profesori excelenți!

— Crezi d-ta că vom câștiga bătălia de mâne? întrebă *Pierre*.

— Da, da, zise distrat prințul *Andrei*. Știi tu ce-ș

face dacă aș avea putere? N'as mai face prizonieri. Este cavaleresc lucru să faci prizonieri. Dar cum Francezii mi-au ruinat casa, vor ruina Moscova, cum ei mă insultă în fiecare moment, ei sunt dușmanii mei, ei sunt în ochii mei niște criminali, și trebuie să pedepsim ca moartea. Așa că, dacă sunt inamicii mei, ei nu pot fi prietenii mei, ca toate vorbele mari debitate la *Tilsit*. Așa gîndește *Timokhin*, precum și armata întreagă.

— Da, da, făcu *Pierre* cu ochii strălucitori: sunt ca totul de păreră d-tale.

Întrebarea care-l frămîntase toată ziua aceea, era acum rezolvată. El înțelese sensul și semnificarea războiului și a bătăliei de a doua zi. El înțelese căldura laterită a patriotismului care-i mișca pe toți oamenii aceia, și el înțelese de ce se pregăteau ei cu atîta înimiste de moarte.

— A nu face prizonieri, urmă prințul *Andrei*. Hotărîrea aceasta ar schimba fața războiului și l'ar face mai puțin crud: dar noi ne jucăm de-a războiul și facem pe cavalerii. Mărinimia asta mă face să mă gîndesc la o doamnă sentimentală, care ar leșina dacă s'ar înjunghia în fața ei un vițel: ea este așa de bună încît nu poate suporta vederea sîngelui. Ceeace n'o împiedecă să mănânce cu apetit friptura de vițel. Ni-se vorbește de drepturile războiului, de parlamentari, de necesitatea de a-i cruța pe cei nenorociți. Fleacuri! Au văzut euin 1805 cum am fost trași pe sfoară. Ne-au lăsat casele, au pus la noi în circulație assignate false, ne-au ucis părinții și copiii, și acum se vorbește de legile războiului și de mărinimie față de inamic. Acela, care, pentru a ajunge la toate aceste încheieri, va suferit ca mine...

(Va urma)

— Cine vrea să câștige frumoase cusături românești să cumpere lozuri de ale loteriei organizate de Reuniunea femeilor din Arad.

Prețul unui loz 1 cor., comanda se adresează la „Librăria Tribuna”, adăugându-se și portul postal.

Au apărut și se află de vânzare la „Librăria Tribuna”:

Din

celebru roman al contelui Leo Tolstoi a apărut „RĂȘBOIU ȘI PACE” volumul II.

Prețul 1 coroană 20 fil.

Prețul volumului I este 1 cor. 50 fil. Ambele volume se găsesc de vânzare la „Librăria Tribuna”.

Volumul III va apărea în curînd.

Calendare pe anul 1912

Calendare de lux (block) pentru masă și părete cor. 1.—, 1.50, 2.— și 3.50 + 20 fil. porto, recomandat 45 fil.

»Calendarul Minervei« pe anul 1912. Prețul 1.25 Cor., 45 fileri porto recomandat

Calendarul Poporului (Sibiu) a 40 fil. + 10 fil. porto.

Calendarul Săteanului (Sibiu) 30 fil. + 5 fil. porto.

Calendarul Poporului Român a 40 fil. + 10 fil. porto.

„Calendarul Național” editat de „Foaia interesantă” din Orăștie. Prețul 40 fil. + 5 fil. porto. Conține numeroase ilustrații actuale.

„Calendarul Ligei Culturale” pe 1912. Prețul 75 bani plus 10 fil. porto.

„Calendarul Lumea Ilustrată” a 1.50 + 20 fil. porto. recom. 45 fil.

La Librăria „Tribunei” să află de vânzare „Pomelnicul viilor și morților” legat în pânză, aurit cu prețul de 50 fileri plus 5 fileri porto.

„Din țări străine”

scrierile inedite alui Dr. Iuliu T. Mera. Prețul 2 Cor., în România Lei 3.50 plus 20 fil. porto, recomandat 50 fil.

A apărut:

Inșiră-te mărgărite... de Victor Eftimiu, poem care s-a reprezentat pe scena teatrului Național din București cu mare succes. Un volum 2 cor.

Delavrancea: Liniste, Trubadurul, Stăpânia odată. Prețul 2 cor. 50 fil. + 20 fil. porto.

Mariu Theodorian Carada: „Revizuirea Constituției”. București, 1911.

x La expoziția internațională de construcții de fier și mașini din Budapesta a făcut mare senzație în toate cercurile de specialitate, motorul de olei brut „Robur”, expus de fabrica de motoare Landler Odön Budapesta, VI. Lovag u. 2. Acționarea regulată și simplitatea fără păreche a acestui motor a atras atențiunea tuturor vizitatorilor și astfel cu drept cuvânt putem afirma, că dintre toate motoarele cu olei acesta e cel mai preferabil.

La această expoziție a fost distins cu medalia din partea statului, ceea ce întărește afirmația noastră despre calitățile nediscutabile ale motorului.

x Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

x Gustav Tátray — Oradea-mare, str. Rákóczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

POȘTA REDACȚIEI.

Oțelitul (O). Am primit atât scrisoarea, cât și carta poștală. Vom profita în curînd de cele ce ne comunicați. Mulțumiri și salutări.

Un subabonat. Astfel de lucruri trebuie comunicate la timp. Publicarea lor acum, după 2 luni nu mai e actuală. Păstrăm însă foaia.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

**REISZ MIKSA
FABRICĂ DE
MOBILE**

în

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43. Rákóczi-ut 14.
(Lângă »Apollo«).

ȚIMBALE

cu organism patentat de oțel, dând sunete rezonante și foarte plăcute, — se pot căpăta și pe rare. — Gramofoane cu plăci artistice, — vioare, flaute, harmo-

nici ș. a. — Numeroase distincții și medalii primite ca răsplată. Inventatorul pedalului modern și al organismului de oțel. Catalog trimis gratis.

Mogyórossy Gyula,
kir. szab. hangszergyár.
Budapest, VIII., Rákóczi-ut 71.

Un candidat de avocat

cu practică bună, află aplicare momentană în cancelaria avocatului

Dr. Sever Ispravnic în Arad.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorii de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alui

ANTONIU NOVOTNY, TIMIȘOARA-FABRIC.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le înorae în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel scuite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GĂURITE, de dănsul inventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel, că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadusarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. — Prețuri-curen e ilus rate trimis gratuit.

**„Lăptăria Arădană”
(Aradi Tejcsarnok)**

aduce la cunoștința onoratului public, că a adus în circulație următoarele cașuri, cari sunt preparatele sale proprii și anume:

**Imperial
Tejszin-csemege
Tejszin-creme,**

iar în zilele cele mai apropiate:

**Romadour și
Alföld-Gyöngye**

și alte cașuri fine — calități neîntrecute.

Cu stimă :

ARADI TEJCSARNOK.

Primul atelier de biliarde din Brașov

MERTH JÁNOS,
Brassó, Vasút-utca 8. sz.

Pregătește din material excelent și uscat totfelul de biliarde, în stilul cel mai modern, primind pe lângă prețuri foarte moderate și reparaturi.

Omaszta János,
fabricant de lămpi
pentru trăsuri.

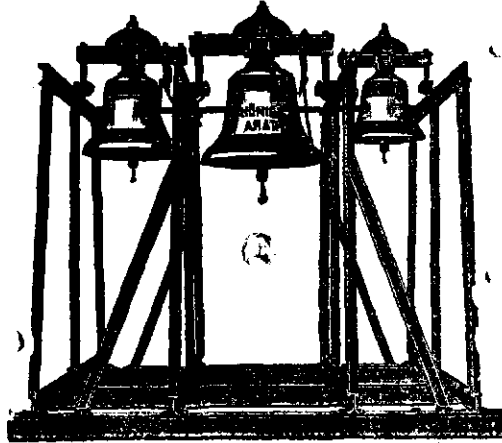
Budapest

VIII. Óriás-utca 20/a

Primește comande
de ori-ce lămpi pen-
tru trăsuri și auto-
mobile, — comande
pentru galvanoplas-
tică și ori-ce repara-
turi de brânse.

Frideric Hönig turnătorie, fabrică de
clopote și metal, aran-
jată pe motor de vapor
Arad, Strada Rákoczi No 11—28. = Fondat în anul 1840.
Premiat în anul 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție de mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față de orice alte clopote la turnarea unui și același e-tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fer ce se pot învârti și postamente de fer, prin a căror întrebuințare, clopotele se pot s-uti de crepat chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără să se clatine turnul. Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învârti cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noi pe lângă o suprasolvire neînsemnată. Clopote mici avem totdeauna la dispoziție. Liste de prețuri și cu ilustrațiuni la doriață se trimit gratuit și porto franco.

In grădina de iarnă a
„Hotelului Central“

condusă în spirit modern; — Onoratului Public i-se servesc mâncări și beuturi, de cele mai bune, cari mulțămesc ori-ce pretenții. — După teatru se capătă cină caldă

Pentru cununii și bancheturi
stau la dispoziție săli separate.

Zilnic taraf de țigani, de primul rang.

In cafenea se poate lua asemenea
după reprezentațiile teatrale — cină.

Cu distinsă stimă: **Augustin Csermák,**
hotelier.

Dacă stropești cu „FORHIN“

I-ai mai pu-
țină bătaie
de cap,

II-a lucru
mai puțin,

III-a cheltuială
mai puțină!

deoarece »FORHIN«-ul este
MICTURĂ DE BORDÓ
adesea îmbunătățită. Se lipește
ușor chiar și de frânzele umede.

La ori-ce brumă poți se
stropești, nelăsând nici un
fel de sediment (drojdie).

Mulțime de scrisori de mul-
țămă și recunoștință.

Cere prospect gratuit și franco
dela fabrica

„FORHIN“ BUDAPEST, VI.,
VACZI-ÚT 93.

Numărul telefonului 23.

Ujj János,

stabiliment industrial de ciment,
în Kisjenő-Erdőhegy și Nagyzerind.

(Aradmegye).

Execută țevi de beton, plăci de pavaj,
plăci de marmură artificială, terrazzo și
mozaic, colonne, scări, lavițe, cărămizi,
țigle, inele de fântâni cu fer, plăci sub
sobe, vălaie de ori-ce lungime, etc. etc.

Acest stabiliment lucrează și proiecte
de cheltuieli și planuri pentru poduri
de beton cu construcție de fer și pen-
tru betonizarea trottoarelor.

UZINĂ ASORTATĂ CU

INSTALAȚII ELECTRICE COMPLETE

Pentru mori, fabrici, ferme, etc. Motoare de olei brut **SWIDERSKI**

Motoare de München ptru benzi ș, gaz
și gaz condensa.

Mașini electrice M. S. W.

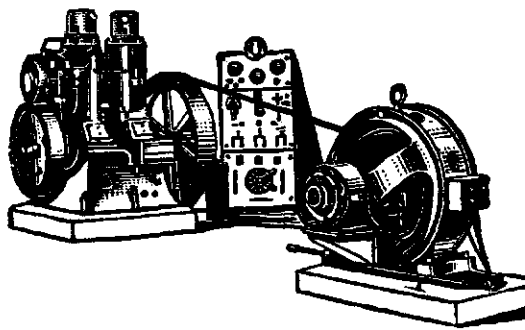
Pompe centrifugale și turbine.

Aspiciile inginerilor și prestimările de speșe le
pune bucuroși la dispoziție.

„ELEKTRA“

soc. pe acții pentru edificarea uzinelor electrice

Budapest, VI., Gyár-u. 11/L. Telefon 84—64.

Ce faceți băieți? — Tata ne-a
dat voie. Căci fumăm doar tuburi veri-
tabile Antinicotin firma „JACOBI“
din cutii de lemn

Păziți! Sunt veritabile numai cu Inscrip-
țiunea »JACOBI«.

Orova Károly,

inginer-mechanic diplomat.

Budapest, V., Kálmán-utca 24.

Telefon 146-38.

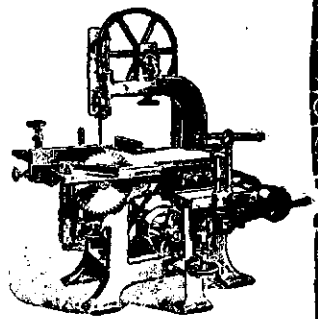
Reprezentantul fabricii de lu-
crare a lemnului de specialitate • **TEICHERT & SOHN, LIEGNITZ.**

Specialităț: Herestraie rapide și cu două ăiușuri, instalare completă de herestraie
cu aburi și uzine. Garnituri pentru tăiatul lemnului cu elevator sigur.

Mare depozit în mașini și unelte pentru lucrarea lemnului pe
seama măsurilor și inginerilor.

Condițiuni favorabile de plată!

Catalog trimis gratuit!

Mașinile de cusut pentru familie

sunt cele mai bune, cari se pot căpăta la prăvălia

Singer Co

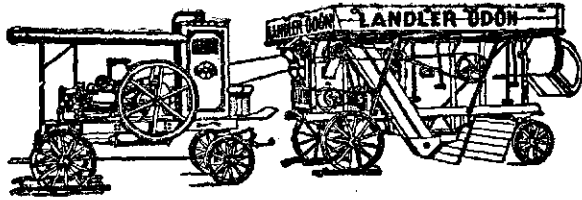
societate pe acții,

ARAD, József Főherceg-ut 9. sz.

(Vis-à-vis de biserica luterană.)

La cerere se dă gratuit prospecte de lipsă.

Patentată originală din Svedia.
„ROBUR” motor cu olei natural
 în urma multiplelor calități este
 cel mai bun dintre toate mo-
 toarele de acest fel
 având o putere de 2-300 cai (HP.)

Noutate! Noutate!

Lucru neîntrecut de leștin!

Il recomandăm pentru:

mori-, ateliere industriale
 și la toffelul de mașini agricole.

Spese la cias după fiecare HP. 1 1/2 fil.

Nu este supus supravegherei finanțelor!

Se vinde și în rate! **Garanție deplină!**

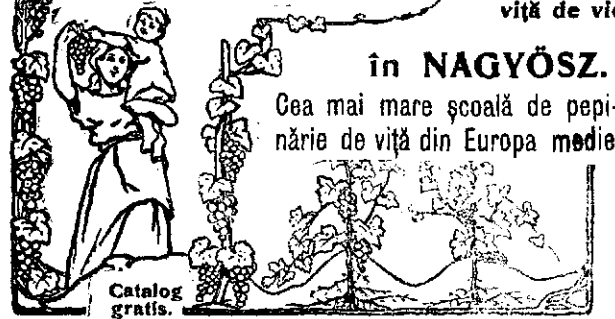
Mașini, motoare folosite se schimbă cu nouă.

Catalog la cerere trimis gratis.

Landler Ödön, Motortelepe,
 Budapest, Lovag-u. 2.

Mill-Telep

mai multe milioane de altoi de viță de vie

Gafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Ch'gr.	Cor. 1'60
Portorico 1/2	1'90
Cuba 1/2	2'—
lava aur	1'70

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Ch'gr.	Cor. 1'90
Calitate fină 1/2	2'20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Me- nado, Mocca) 1/2 Ch'gr.	2'60

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Ch'gr.	Cor. 2'50
Tea de Congo 1/2	3'—
Mixtură pentru familie 1/2 Ch'gr.	5'—
Tea imperia ă foarte fină 1/2	6'—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2	6'—
Mixtu ă excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Ch'gr.	—80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1'90
1 litru rum fin de Brazilia	3'40
1 sticlă 7/10 rum fin de Jamaica	3'50

Renumitul »ARDEIU KOTÁNYI« se vinde în cutii originale.

Kotányi János,

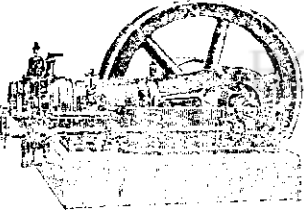
mare comerciant de cafea și tea.
 (Seghedln, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și
ARAD, József főherceg-ut Nr. 3.
 în edificiul băncii »Arad-Csanádi Takarékpénztár«.
 Nr. telefonului 809.

MOTOARE
ȘI LOCOMOBILE
 cu gaz, olei și benzin.

Liferare promptă

Condiții convenabile de plată!

Garanță pe timp îndelungat!

Fabrica de motoare din Drezda
 societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare din Germania.

AGENTURA GENERALĂ PENTRU UNGARIA:

GELLÉRT IGNÁCZ és TÁRSA
 BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 4
 (Alkotmány-utca sarok).

Telefon 982.

Balog Sándor,

carnățarie și depozit de șuncă de Praga.

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 66.

Recomandă:

Șuncă de Praga,

calitatea cea mai bună, fără os, care e cea mai preferabilă comercianților, — putându-se tăia excelent.

Recomandă diferite soiuri de cernățării cu prețuri ieftine — Catalog trimite gratuit.

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garanță o dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani. Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

TRISKA J. Gluj — Kolozsvár,
Strada Bartha Miklós 14.

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plățire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

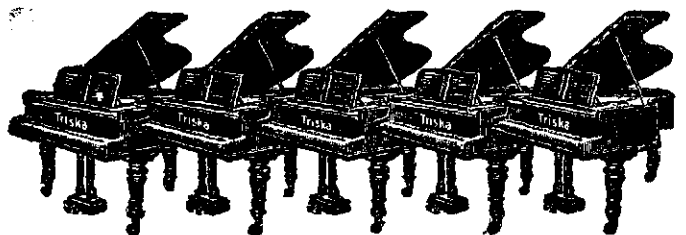
Are în depozit piane: Schiedmayer, Bösendorfer, Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössl.

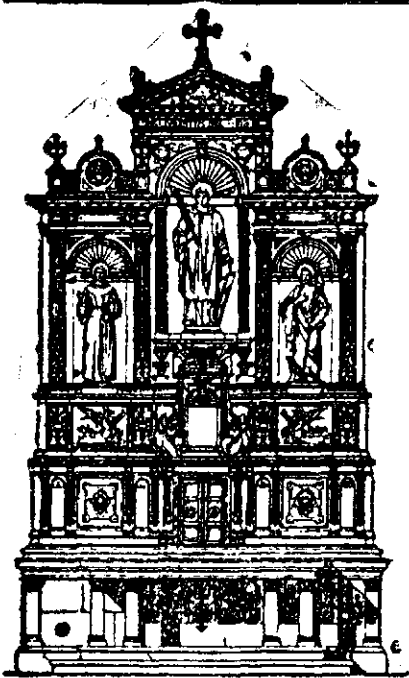
Pianele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte rouă, pe lângă plățirea diferenței.

Efectuește reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acurateță.

10 ani garanță
 și acordare gratuită de un an.

Scrisorile de recunoștință stau la dispoziția cumpărătorilor. — Telefon 419.

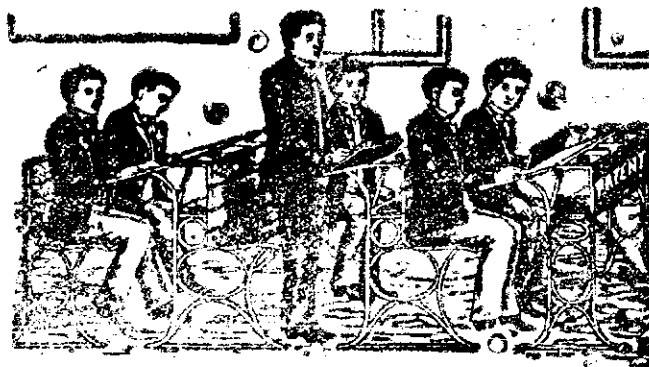

Bittenbinder József,
sculptor și arhitect de altare,
Temesvár-Józsefváros,
Bonác-utca 16 sz.

Face totfelul de mobilier de biserică, așa ca: Iconostase și altare, statui de piatră și lemn, amvoane și scaune de spovedanie, Siciul Domnului, Grotă Mariei de Lour, cristelnițe, icoane de stațiune, sculptură în relief sau pictură, străni, pictură de biserică și altare.

Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și mămorează. Preț curent, preliminar de spese și planuri gratuit. — Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc ori-unde pe cheltuiala mea proprie.

Cele mai moderne
mobilier de
fier și aramă
și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală
și mobilarea lo-
cuințelor, hotele-
lor, spitalelor și

școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-
teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lit-
rează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

- Tot acolo e cancelaria și fabrica meșteșugă cu cele mai noi mașinării.

In fabrica de mașini a Căilor Ferate Ungare se pre-
gătesc cele mai nouă și moderne

GARNITURI DE TREERAT

construcții de oțel cu locomobil presiune de 10 cai putere. Cele mai nouă sisteme de motoare cu benzină. Foarte ieftine locomobile cu gaz, locomotive, pluguri cu vapor, mașini jumătate stabile și compound. — Fabricațiile fabricii de mașini agricole din Losonc, societate pe acți: Mașini de sămănat »Losonci-Drill« cilindrice. »Record-Drill« cu linguță și »Record II.« patentat. — Sîte pentru bucate sistem Kalmár Garnituri pentru mori, pluguri de Reșița, grape, sape pentru secole. — Fabricațiile: International Harvester Company of Amerika Mc. Cormick Deering Milwaukee, precum mașini de cules, de strâns, de cosit. Grape cu dinți arcași sistem Mc. Cormick. Cară pentru aruncarea gun-ului sistem Corn. King. Presse de fân și mașini universale de măcinat. — Trimite despre toate catalog ilustrat

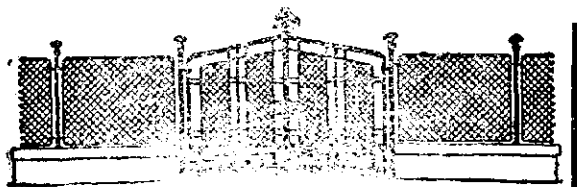
WALDER ARTHUR,
ARAD, Ferenetér 1/b. Telefon 87.

Pásztori Sándor, fabrică de împletituri,
matrațe din sârmă și
rolete de fier.

Brasov-Brassó, Strada Spitalului 32.

Grilaje și porți fabricație proprie, execuție simplă și frumoasă, matrațe din sârmă cu rame de fier ori lemn, paturi de închis cu matraț cu arcuri, cea mai bună calitate. Împletituri și grădele pentru mori și fabrici, pentru scopuri economice și de gospodărie. — Coșuri de sârmă, gratate, sârmă împletită, ob'oane, cotețe și alte lucrări de brânse, se execută pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Catalog ilustrat gratuit și franco

Să ne credeți că este în interesul D-ștră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găesc între ele. Pentru trăinicia fiecărei bucați garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2- 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek magazin de coase
„Koronagyémánt”

Kaposvár, Fő utca 22 T.

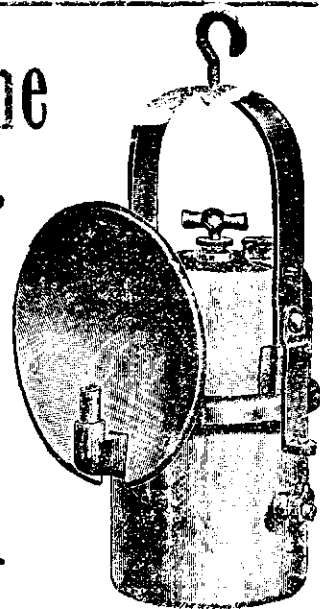
Lampe pentru mine

și tot felul de lampe cu acetylen,
fabrichează

Bartos Zoltán

fabricant de lampe,

Budapest, VII., Gizella-ut 55.

Ingrijivă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația **Esechiană** de ajuto-
rare Reciprocă”.

La aceasta asociație poate să se facă membru ori-care persoană dela etatea de 21-80 ani pe lângă o tacsă lunară de 1 cor. și tacsă de cazurile de moarte, deja după un an de membrie i-se solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor. iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrie prin oare-care nenorocire neputincios de muncă i-se solvește până când trăiește o rentă lunară de 50 cor. Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridica în bani gata 2000 cor. însă dispunând membrul că suma de 2000 cor după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului o rentă lunară de 50 cor. Membrii înscriși dela etatea de 60-80 ani n'au drept la rente. După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sista, rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică — Se pot semna 1-2 cuote (2000-4000 cor.) Atestat medical nu se recere

Pe lângă solviri lunare moderate și tacsă de măritșuri, poate fie-care a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 18 ani. Se pot semna 1-2 cuote (2000-4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, înceată solvirea tacselor, la măritș, fata totuși primește suma asigurată, ori dacă nu se mărită, la impl-nirea etății de 24 ani. Fetele mici plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată după 3 ani de membrie, solvim erezilor suma asigurată.

Liquidările se fac strict în senzul statutelor.

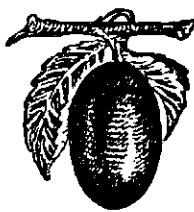
Societatea oferează fiecărui cea mai mare garanță: cuote seminate până la 15.000.000 cor. și peste 215.000 cor. fond de garanță

Prospecte și blanchete trimitem gratuit

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

ASOCIAȚIA ESECHIANA DE AJUTORARE
Direcțiunea pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár-Belváros, Hunyadi-
utca 4., I. emelet.)

In atenția pomicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosniaci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea juicei și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolă din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Breška, Bosnia.

OH! DOAMNE

Mă 'nădușe afurisita de tusă!

In contra tusei, răgușelei și flegmei s'a dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent. Prețul unei cutii 1 cor. 20 fil.

O cutie de probă 50 fil.

Depozit principal la:

farmacia „NADOR“ gyógytár
Budapest, VI., Váci-körut 17. sz.

SĂ TRĂIASCĂ!

»Pastilele lui Egger« m'au vindecat ingrabă!

Se poate căpăta în Arad la farmaciile: Berger Gyula, Földes Kelemen, Hauer Lajos, Hajós Árpád, Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Vojtek Kálmán și la drougeriile: Nestor Hanzu și Vojték és Weisz. — În Gyorok la farmacia: Masznik Dániel. — În M.-Pécska: la Adler Gy. Lajos. — O.-Pécska: Ioan Rocsin. — Simánd: Csiky Lukács. — Sikszón: Füredi Ede örök.

**Cine voiește
rachie curată**

să se adreseze direct la firma cea mai mare românească

Greciun & Voda
din Lușoș,

care dispune de căzănării mari proprii în Bănat și Ardeal.

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

cu olei brut, dela 4—100 HP.

Motoarele mele patentate au regulator central și mecanism de așezat cu mâna. — In urma arderei regulate a oleiului, motoarele nu produc nici un miros neplăcut. —

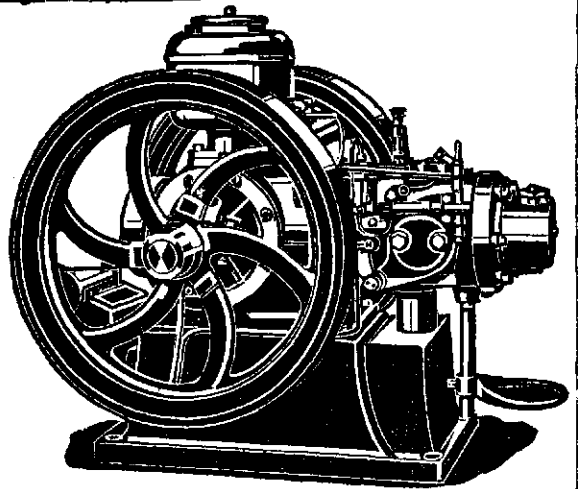
Nu trebuie curățit des!

Spese de funcționare pe oră 1 1/2 filer.

Surányi Viktor,

inginer-mechanic diplomat.
Budapest, VI., Lázár-utca 18.
(Îndărătul Operei.)

Condițiuni favorabile. Prețuri ieftine.
Intermediarii primesc recompensă.

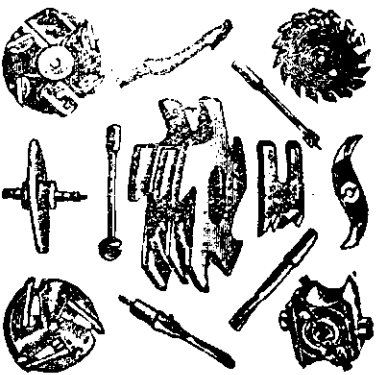

Motoare cu benzin și gaz.

Prima fabrică ungurească de cuțite de mașini și unelte de oțel. Fondată la 1859.

Bartusek Károly

Budapest, VI. ker. Dávid-utca 10. sz.

Singurul specialist în Ungaria pentru fabricarea de unelte mecanice pentru lucrarea lemnului.

Unelte mele taie ca OTRAVA

și se potrivesc la ori-ce mașină pentru lucrarea lemnului, pentru-că sunt fabricate

din oțel de cea mai bună calitate. Astfel sunt: *cuțitele pentru rînde de mașini, scobitoare; capete de cuțit, ferestraie de mână (horony) și lungime; sfredelile pentru sfredelirea de găuri adânci; cuțite de sfișiere, unelte pentru sfredelire, crepare și fabricarea de cepuri*, cu un cuvânt totfelul de unelte mecanice pentru lucrarea lemnului. — Preface și osiile țitoarelor de cuțite în patru colțuri, oprite de serviciul superior de industrie, în osie cilindrică și fabrică, după comandă, nouă osii cilindrice pentru ținerea cuțitelor. *Cuțite pentru compactorii.*

Ori-ce deslușiri se dau în cel mai scurt timp.

Intreprinderea de pompe funebre „Kegyelt“ — Varga Lajos és Társa, Arad Str. Weitzer János 7. Telefon Nr. 95.

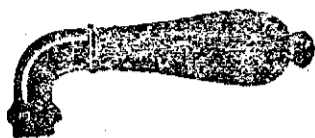
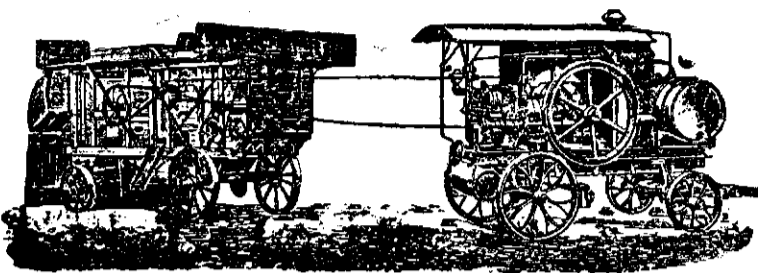
Anunțăm publicul din oraș și provincie că am deschis

Intreprindere de pompe funebre

în Strada Weitzer János nrul 7.
(Palatul Bisericei gr.-cat.)

cu întreg confortul. Avem scopul să servim prompt și solid On. public. — Primim facerea înmormântărilor simple, precum și cu pompă și transpunerea cadavrelor și exhumarea lor. Mare depozit de cosciuge de lemn și metal precum și cunune de flori naturale și artistice. Stau la dispoziție atât ziua cât și noaptea. — Rugăm comande

**VARGA LAJOS
ÉS TÁRSA.**

Fagler Lászlóstrungar artistic și turnător de metal și
mineratori.**Szeged, Szent Mihály-u 4.**Pregătește articole de aramă, precum pa-
turi, sfeșnice, sonerii, pipe pentru vin și bere.
pompe primește apoi pregătirea ori căreipărți de mașini
industriale, tur-
nărie după mo-
del cea simplu
până la lucrările
cele mai com-
plicate.Cumpărat vitor
vechi — rabat.Fabrica de mașini și
turnătorie de metale**Fürst Antal,** Timișoara-Fabrică
Șirul stâng al Begei nr.
11. — (în casa proprie)Primește spre lucrare: *diferite piese pentru mașini de abur*, în ori-ce
mărime. *Garnituri complete pentru mori și fabrici de spirt.*
Cilindree se găuresc la fața locului fără desaranjament.Ori-ce reparație la cazan ori
mașini o face în execuție
solidă, cu preț foarte ieftin.Fabrică: *Cazane nouă
pentru aburi și dula-
puri p. locomobile.*Ciselește și curăță cilindre
pentru mori.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29.349.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE”

societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de
institutele financiare (băncile) române din Transilvania
și Ungaria.Prezidentul direcțiunii: **Parteniu Cosma**, directorul executiv al „Albinei”,
și prezidentul „Solidarității.”**„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE”**face totfelul de asigurări, ca asigurări contra focului
și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile.
Mai departe mijlocește: asigurări contra scurgerilor,
— **contra accidentelor și contra grindinei.** —Toate aceste asigurări Banca generală de asigurare
le face în condițiunile cele mai favorabile. — — —Asigurările se pot face prin oricare bancă românească,
precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății.
Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături
— pot fi primite oricând în serviciul societății. —»Banca generală de asigurare« dă informațiuni gratuite,
în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste
afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare”

Sibiu — Nagyszeben. Edificiul »Albina.«

Români! replantați viile cu altoi dela firma română!

„Mugurul”

însoțire economică

Elisabetopole — Erzsébetváros
(Kis-Küküllő vm.).**Altoi de vie**calitate distinsă — pe lângă celea mai
moderate prețuri soiuri de vin de
masă viță americană cu și fără rădă-
cină, ochiuri de altoit, viță europeană
cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„Mugurul”

Elisabetopole — Erzsébetváros.

Material disponibil în al-
toi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre n'au fost atacate de peronosporă.

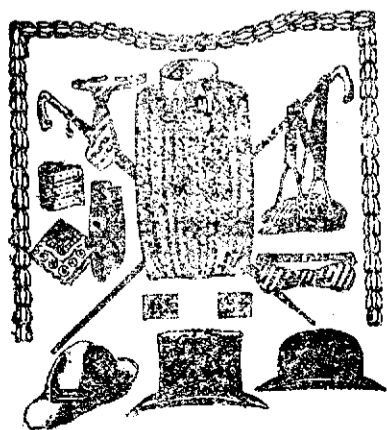
Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit celea mai ușoare condiții de
plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Români! Trimiteți băieții la cursul practic la altoit

Articole noi pentru ori-ce sezon!

Prăvălia de modă englezească. — Angel-divat áruház.

Dej — Dés, (Comitatul Szolnokdoboka)

Cele mai frumoase articole pentru domni și dame, pre-
cum: blane, pardesie, cămăși pentru domni, pălării, berete,
ciorapi, cravate, batiște, geamantane, săculețe pentru dame
și ori-ce articole de călătorie.

Singurul magazin de ghete pentru domni și dame.

Prețuri fixe — solide.

Cu stimă

Lovass Zoltán.

Depozit pentru pălării prețuști, calitățile cele mai bune.

Costume admirabile pentru domni.